

ERIK-WARD GEERLINGS

DECAMERONE

VIJF VERHALEN

VAN GIOVANNI BOCCACCIO

BEWERKT VOOR HET TONEEL

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

7	De bedrieger
45	Het hart
69	Het lijk
91	Het hoofd
115	De afwijzing

DE BEDRIEGER

Personages

Guccio

Ghino

Ambrogiolo

Bernabò

Madonna Finale

Sismonda

Guido

I.

GUCCIO Het leven in Venetië is zinderend
en het Lido is door God gegeven
Zoals de zon de zee in scène zet
het spektakel van het strand uitlicht
en de droom van de liefde wekt

GHINO – de liefde

GUCCIO Terwijl op ruime afstand van dit paradijs
– in Padua –
onze vrouwen braaf met hun handen
boven de dekens
op onze thuiskomst liggen te wachten

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

lachen de meisjes ons toe

GHINO – de meisjes

GUCCIO Die kunnen we toch niet laten lopen

GHINO Ik zie ze wel lachen maar of het om ons te
doen is?

Er valt hier nog wel meer te halen dan twee heren
op leeftijd met overgewicht

GUCCIO Uiterlijk speelt in het spel der verleiding
geen enkele rol

GHINO Jij hebt er verstand van

GUCCIO Ik heb er veel over nagedacht

GHINO Kijken is ook al heel mooi – vind je niet?

GUCCIO Ik ga er zo wel echt op af

Kansen moet je creëren

Zie je dat – ?

Ze vergapen zich.

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

GHINO Hoe weten we zo zeker dat onze vrouwen
alleen onder de wol liggen?

We hebben toch geen idee wat zij uitspoken

GUCCIO Waarom zou ik het willen weten?

Mijn vrouw en ik hebben het er gewoon

niet over

dat is wel zo comfortabel

Waarom zou je elkaar nodeloos pijn doen

of het ongemak van de schaamte bezorgen?

Het voordeel is dat ik mij geen horens laat

opzetten

en niets naar mijn hoofd geslingerd krijg

als ik mijzelf nu en dan tegoed doe

aan het lekkers dat de natuur te bieden heeft

Trouw is echt alleen voor de dommen

en voor de lelijken

GHINO Je bedoelt dat jij met je escapades bewijst
hoe slim je bent en hoe aantrekkelijk

GUCCIO Wie ben ik om dat tegen te spreken
Ik laat het oordeel graag aan die meisjes daar over
Die kijken vast ook uit naar de zoete
samenkomst met een vreemde huid

We kunnen ze toch niet laten verhongeren

GHINO Ach je hebt gelijk – wat is er mis met het
hele spel van verleiding en genot?

Ik zou ook niet zonder kunnen

En áls het bedrog aan de dag treedt

en de zon onze leugens belicht

dan hangen we weer even de onschuld uit

en beloven een tijdje eeuwige trouw

GUCCIO Precies

Moet je daar eens zien – –

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Ghino en Guccio kijken naar de vrouwen.

Ondertussen probeert Guido een zonnenscherm en strandstoelen op te zetten, maar ook hij wordt afgeleid door vrouwelijk schoon.

AMBROGIOLO We zijn net dieren vind je niet

zoals we hier staan te kijken

en de natuur zich opent in ons

en elke vezel zich uitrekt

naar iets in de verte –

Jij geeft je ogen ook de kost –

GUIDO Ik zie wat ik zie meneer

en daar doe ik het mee

AMBROGIOLO Wat vind jij nu van al het fraais dat

hier passeert?

GUIDO Niet zoveel meneer – niet meer dan u

AMBROGIOLO Heb jij geen verstand van meisjes?

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

GUIDO Niet zoveel meneer – ik zie ze zelden van nabij

AMBROGIOLO Kijk dan maar eens goed

GUIDO Ik heb nog iets te doen
mijn meester wacht

AMBROGIOLO Wie is jou meester?

GUIDO Messer Bernabò uit Genua
– daar is hij al

BERNABÒ *verschijnt*

Ben je nu nog niet klaar Guido
waardeloze knecht

hoe hard moet ik jou slaan voor jij de luiheid
verzet?

AMBROGIOLO Excuus meneer – ik sprak uw
knecht aan en leidde hem af

Het komt door mij dat hij zijn klus niet heeft
geklaard

We keken even om ons heen en deden ons tegood
aan het schone wild dat hier voorbij draaft

U bent ook een jager neem ik aan

BERNABÒ Waar doelt u op?

AMBROGIOLO U kunt niet vrijuit spreken nu –
– uw vrouw is zeker in aantocht

BERNABÒ Mijn vrouw is aan de wandel met haar
hartsvriendin

AMBROGIOLO Dat is een mooi alibi voor een
kleine amourette

BERNABÒ Daar doe ik niet aan

AMBROGIOLO U niet maar uw vrouw misschien

BERNABÒ Mijn vrouw net zomin – wat denkt u
wel?

AMBROGIOLO Hoe weet u dat zo zeker?

BERNABÒ Waar bemoeit u zich mee?

AMBROGIOLO Hebt u enig idee waar ze is op
dit moment

wat ze doet en met wie?

Ik snap het wel – je kunt haar moeilijk dag
en nacht bewaken

En waarom zou je ook? De vrijheid die je je vrouw
geeft

heb je zelf ook

BERNABÒ Die vrijheid die u noemt brengt
geen geluk

het is geen voorrecht maar een laf excuus
om vreemd te gaan

AMBROGIOLO Wat u vreemd noemt is de meeste
mensen zeer vertrouwd

BERNABÒ Wij vertrouwen elkaar – is dat zo
vreemd?

AMBROGIOLO Vertrouwen is even mooi als
zeldzaam

– en naïef

Meestal komt het op dat laatste neer

BERNABÒ Laat dat zo zijn

AMBROGIOLO Als ik uw vrouw was zou het me
weinig moeite kosten om u om de tuin te leiden
en dan zou ik van die tuin een lustoord maken

BERNABÒ U kent mijn vrouw niet eens

AMBROGIOLO Dat weet je niet

– hebt u het haar al gevraagd?

BERNABÒ Wat denk je nou – ik laat me niet
stangen

AMBROGIOLO Laat dat maar aan haar over –

als u niet thuis bent

*Ghino en Guccio zijn mee gaan luisteren naar
het gesprek en lachen.*

BERNABÒ Waar bent u op uit – wilt u me iets
verkopen?

GHINO Een vrouw zeker

AMBROGIOLO Voor een vrouw hoef je nooit te
betalen

GHINO Makkelijk gezegd

AMBROGIOLO Als je het goed speelt krijg je zelfs
de meest onbetaalbare vrouwen
voor niets

GHINO Dat geldt lang niet voor alle vrouwen

GUCCIO Alleen de minder fraaie exemplaren

AMBROGIOLO Ik ken geen vrouw die niet te
verleiden is

met aandacht en complimenten
en alles wat in de spiegel van de liefde
haar verschijning meer bekoorlijk maakt

BERNABÒ Heus niet alle vrouwen zijn op zo'n
manier te koop

AMBROGIOLO Ik ken de uitzondering nog niet
tot Ghino Heb jij een mooie vrouw?

GUCCIO Jouw vrouw is prachtig Ghino – geef toe

BERNABÒ Mijn vrouw is niet te krijg

en niet te koop

niet te verleiden ook

mocht u dat denken

AMBROGIOLO Denk ik dat – denkt u dat

– denken wij dat dan?

BERNABÒ Mijn vrouw bedriegt mij niet

AMBROGIOLO Dat is dan mooi van haar – maar is dat uw verdienste?

BERNABÒ Ja natuurlijk want zij houdt van mij en ik van haar

AMBROGIOLO Maar uiteraard dat doen we allemaal

BERNABÒ Ik heb het over echte liefde die allesomvattend en vervullend is

AMBROGIOLO Hoe vervuld is zij op dit moment? Niemand heeft zekerheid wat dat betreft

BERNABÒ Mijn vrouw biedt mij de absolute zekerheid

en dat is wederzijds

Geen speld krijgt iemand tussen haar en mij

AMBROGIOLO Ik twijfel niet aan uw oprechtheid

maar hebt u de menselijke aard wel grondig
bestudeerd?

De wilskracht van een man gaat die van een
vrouw te boven

– toch?

GUCCIO Is dat zo?

GHINO Jaja

BERNABÒ Hou toch op –

AMBROGIOLO Wie twijfelt moet de geslachten
maar eens op hun daadkracht beoordelen

De innerlijke huishouding van een vrouw is nu
eenmaal wat minder bestendig

– meer afhankelijk van het weer en lokale
emoties

Mij hoor je niet beweren dat een man heel veel
méér standvastig is

Wat gaan de heren doen vanavond? –

GUCCIO/GHINO Eh – nou --

AMBROGIOLO Daar heb je het al!

En laten we wel zijn

indien een man al niet

ondanks zijn wilskracht

een vrouw weet te weerstaan

of wat vaker voorkomt

iedere vrouw begeert die hij aantrekkelijk vindt

en dit niet ééns per maand –

maar honderd keer per dag

– hoe wil je dan dat de vrouw

– die van nature wispelturiger is –

weerstand biedt aan smeekbeden

vleierij en cadeautjes?

Ik kan nauwelijks aannemen dat u in uw hart
werkelijk gelooft

dat er vrouwen bestaan die zich onttrekken aan
hun eigen natuur

Of is uw vrouw soms niet gemaakt van vlees en
bloed?

Dan kan het toch niet anders dat zij – als alle
anderen –

over diezelfde verlangens beschikt
en over hetzelfde gebrekkige vermogen
om deze neigingen tegen te gaan

BERNABÒ Geachte filosoof –

als koopman wil ik u eens laten zien

hoe u in uw redenatie naar uzelf toerekent

Want hoe kun je namens de hele mensheid

spreken

als je niet alle exemplaren hebt gezien?

Ze zijn er zonder twijfel –

de vrouwen over wie u spreekt

die niet gehinderd worden door de geringste

schaamte –

maar daarbij ziet u enige verstandige vrouwen

over het hoofd

die wel degelijk zijn begaan met hun eer

en wel zo dat ze op dat punt de mannen die zich

daar minder om bekommeren

ruimschoots overtreffen

En heel toevallig ben ik gezegend met zo een

vrouw

AMBROGIOLO Maar natuurlijk – meneer de

koopman

als er op het voorhoofd van een vrouw

bij ieder overspel een paar horens zouden
ontspringen –

dan zouden de meeste dametjes daar wel voor
terugschrikken

Maar de pienterste meisjes weten het zo aan te
leggen

dat er van hun slippertjes geen spoor achterblijft

Alleen dwaze maagden laten zich een goede
gelegenheid ontglippen

Neem van mij aan dat de deugd van de kuisheid
alleen wordt beoefend door de sukkels die steeds
achter het net vissen!

Ik zou niet zo zeker van mijn zaak zijn
als ik het niet

met ontelbare vrouwen aan den lijve had

ondervonden

en ik maak me sterk dat – mocht dat kuise ding
van u mijn pad ooit kruisen –

het me niet al te veel moeite zou kosten om haar
te brengen tot het punt

waarop ik menig vrouw al heb gebracht

GHINO Het punt? – Wat is dat voor een punt?

AMBROGIOLO Het punt waarop een vrouw
bezwijkt

BERNABÒ Ik ben bereid mijn hoofd te laten
afhakken

als u mijn vrouw zou kunnen verleiden

AMBROGIOLO Uw hoofd

BERNABÒ Ja – –

En als u er niet in slaagt

verlang ik van u – laten we zeggen – duizend

goudflorijnen

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

AMBROGIOLO Wat moet ik in godsnaam met uw
hoofd meneer de koopman

Als u echt wilt dat ik voorzie in het bewijs van
mijn beweringen

zet dan vijfduizend goudflorijnen in – tegen
duizend van mij

dat bespaart u de aanschaf van een nieuw hoofd

En laat ik zo genereus zijn geen enkele termijn te
stellen op uw gelijk

terwijl ik me ertoe verbind binnen drie dagen met
uw vrouw mijn zin te doen

én daarvan ook het onomstotelijke bewijs te
leveren

BERNABÒ Met genoegen neem ik uw uitdaging aan

GUCCIO Zou u dat nu wel doen?

GHINO Het lijkt mij ook een zware gok

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

AMBROGIOLO Iedereen heeft ons gehoord en wij
verbinden ons

aan deze afspraken per schrift

BERNABÒ Ik teken zonder de geringste twijfel

GHINO Vijfduizend tegen duizend – is dat eerlijk?

AMBROGIOLO Wie de natuur aan zijn kant heeft
zet hoog in

GUCCIO U kent die vrouw niet eens

AMBROGIOLO Inderdaad heb ik die vrouw nog
nooit gezien

– maar wat weegt smaak op de balans van mijn
gelijk?

BERNABÒ Pure bluf is het

Die man weet niet wat echte liefde vermag

2.

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

AMBROGIOLO O madonna Finale

– onneembare vesting

het is waanzin jou je geheimen te ontlokken

Haar schoonheid is verpletterend

en haar trouw recht evenredig met die pracht

Heb ik dan toch op het verkeerde paard gewed?

Deze vrouw is van een edel ras dat zeldzaam is

En binnen deze schaarste zijn er dan maar weinig

exemplaren

zo fijnzinnig

zo geharnast

zo standvastig

Ze bewaakt met al haar zinnen haar verstand

dat zo scherp is dat ik mijn woorden moet tellen

voor ik ze haar voorleg
Ik heb alle toonaarden al geprobeerd
en zie niet hoe ik haar zelfbeheersing aan het
wankelen krijg
Zo soeverein is ze dat het haar geen enkele
moeite kost
om mij af te wijzen
En nog lacht ze me toe
onaanraakbaar voor een vreemde hand
Een zeldzaam wonder in onze natuur
waanzin deze vrouw –
en een zinloze onderneming om haar ook maar
tot de geringste kus te bewegen
Mijn verlies toegeven kan ik niet
en dus rest mij één middel
met haar te vrijen zonder dat ze het weet – –

Sismonda en Madonna Finale verschijnen.

SISMONDA Kijk om je heen lieve vriendin

er is hier zoveel te bewonderen

Het strand geeft als je heel goed kijkt

steeds meer geheimen prijs

Nu Bernabò het zijne doet kunnen wij ook van

onze vrijheid genieten

MADONNA FINALE Ach vrijheid ambieer ik niet

ik voel mij zo verbonden in de liefde

dat als ik Bernabò maar even uit het oog verlies

mij al onrustig voel

alleen en incompleet

SISMONDA Jij bent met Bernabò gezegend in dat

opzicht

Mij was het lot veel minder goed gezind

Zoveel geluk biedt mijn echtgenoot mij niet

MADONNA FINALE De keuze van een echt-
genoot is toch geen kwestie van geluk of
willekeur

Wees eerlijk – jij hebt gekozen voor de zekerheid
van geld en goed

– en alle rest nam je voor lief

SISMONDA Die zekerheid liep jij toch ook niet mis

MADONNA FINALE Misschien –

Maar onze liefde bloeit vooral op toewijding
affectie en vertrouwen

SISMONDA Prachtig lijkt me dat – jij bent zo

zuiver op de graat

en jouw Bernabò is gehouwen uit het juiste steen

Die houvast biedt de liefde mij niet

De passie voor mijn man is in haar wisselkoers

onvast

MADONNA FINALE Zo kan het zijn lieve vriendin
Misschien is jouw gemoed ook nog wat
onbestendig

Geef de man de houvast die hij nodig heeft
en je zult zien dat de liefde het wint van het
bedrog

SISMONDA Dat zou zo kunnen zijn misschien

MADONNA FINALE Ik ben er zeker van
verdwijnt

SISMONDA Hoe kan iemand zo volkomen zijn
en zo vervuld van liefde
en onkreukbaar in gedrag?

Onecht is het en arrogant

AMBROGIOLO U bent met haar bekend?

SISMONDA Ik ben haar hartsvriendin

AMBROGIOLO Alles deed ik

vleien en bewonderen

het hele handboek der verleiding liep ik door
met de subtiele wisseling van behagen en negeren

Ik zaaide wind met aandacht en complimenten
in de verwachting een storm van verlangen te
oogsten

– gaf haar de ruimte haar verlangens te laten
rijpen

maar alles wat ik zaaide weigert te ontkiemen

Waarom vertrouw ik u dit toe?

SISMONDA Ik ben ontvankelijk voor wat u zegt

– ga door –

AMBROGIOLO Mijn doorgewinterde oog

weet altijd al op het eerste gezicht

het broze punt te traceren

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

waar een vrouw kwetsbaar is

Achter het masker van de schoonheid

schuilt altijd een kiem van onzekerheid

en daar gooi ik mijn hengel uit

Maar deze vis geeft zich niet prijs

en zwemt zonder spijt

de fuik van het verlangen uit

SISMONDA Wat u vertelt is mijn verhaal

Kent u haar echtgenoot?

Die is getooid met eenzelfde onkreukbaarheid

Ik heb een serieuze poging ondernomen

maar het is al even ondoenlijk hem

tot de geringste kus te bewegen

Het heeft mij tot razernij gebracht

AMBROGIOLO Was u verliefd?

SISMONDA Ik wilde maar één ding

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

en heb me zelfs voor hem uitgekleet
maar hij werd furieus

AMBROGIOLO Hoe onterecht

En uw vriendin?

SISMONDA Die weet van niets

Ze is verliefd –

op hem – haar echtgenoot

Na al die jaren nog

AMBROGIOLO Als dat zo is kan ik niet anders dan
mijn verlies toegeven

SISMONDA – Als er verlies te boeken is
is er ook winst

Wellicht ben ik u dan van dienst

Ik ken de beiden goed en geniet hun vertrouwen

AMBROGIOLO En wat wenst u in ruil daarvoor?

SISMONDA Weinig meer dan de kus die mijn
vriendin u weigert

AMBROGIOLO Bent u niet getrouwd?

SISMONDA Mijn man is voor zaken in Parijs

AMBROGIOLO Dan hebben wij een mooie ruil

SISMONDA Je mag mij tutoyeren

kust hem

Wat is het precies dat je verlangt?

AMBROGIOLO Kun je met een vrouw intiem zijn
zonder dat ze het merkt?

SISMONDA Als ze maar diep genoeg slaapt
– dan is het geen probleem

AMBROGIOLO Dan gaan we aan de slag –
laat mij haar kamer zien
en vertel me alles wat je van haar weet

SISMONDA In ruil voor nog een kus

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

AMBROGIOLO Vooruit

3.

AMBROGIOLO Zij heeft genoten hoor – uw vrouw!

En ik trouwens niet minder

U boft met zulk een raspaard op stal

en ik – dat ik zo welkom was bij haar

want zij bereidde mij een smakelijke liefdesdis

Wat is het heerlijk om de liefde te mogen

bedrijven in zo een zoetgeurende kamer

met die lavendel onder het raam

En wat een uitzicht! –

vanaf het bed zie je door het rechterraam de toren

van de San Marco

En dan het schilderwerk op de wand links van het
bed –

wat een schitterend zeegezicht met die anemonen
en helderblauwe bootjes

Ziehier – de trofeeën die ik aan dit liefdes-
avontuur heb overgehouden

die moeten u bekend voorkomen

Ze verklapte mij dat ze u met dit siergordeltje
onlangs nog heeft verleid

in de echtelijke sponde

en verder vertrouwde ze me deze ring toe

als dank en aandenken voor een schier eindeloos
wellustige nacht

en dan vergeet ik bijna het pronkstuk:

dit bontje staat haar wel zeer bevallig

vooral als ze daar onder weinig aan heeft

of niets!

BERNABÒ Tja

Is het zo?

Bedenkelijk

Kan zijn dat –

Is dit werkelijk van haar?

Dat bontje toch niet – dat heb ik nog nooit gezien

Wilt u werkelijk met deze voorwerpen de

ontrouw van mijn vrouw bewijzen?

Laat me niet lachen – dat gordeltje kan van

iedereen zijn geweest

Noem je dit een onomstotelijk bewijs?

Een van onze huisbedienden heeft ze u misschien

bezorgd

AMBROGIOLO U wilt er niet zomaar aan geloven –
dat begrijp ik heel goed
een mens geeft zijn grootste angst niet
zomaar prijs

BERNABÒ Ik ben zonder vrees mijn beste

AMBROGIOLO Wat kan ik nog meer doen
om u te overtuigen?

Zal ik u haar lichaam beschrijven

Haar borsten – haar dijen

– de glans van haar hoogblonde venus

BERNABÒ Hoe bedoelt u dat?

AMBROGIOLO U wilt zekerheid – dat kan ik
begrijpen

Wie gemarteld wordt door vermoedens

verlangt naar de stelligheid van de feiten

Want erger dan de feiten is die martelende marge
van onzekerheid –

die fantasieën aanwakkert die je niemand
toewenst

Mag ik u dan definitief overtuigen?

Indien u evenzo vertrouwd bent met haar lichaam
als ik op dit moment

dan zult u beamen dat zij een moedervlekje heeft
half rond en purper van kleur met een glanzend
lichtpuntje

recht onder haar linkerborst

BERNABÒ Is dat zo?

AMBROGIOLO U kent uw eigen vrouw toch wel?

of wilt u dat ik verder afdaal

en de hoogblonde glans van haar buik beschrijf

haar navel die mooi rond is en diep zwart als de
nacht

en dan het delicate gouden donsje dat zich
daaronder bevindt – – –

BERNABÒ Bespaar me alsjeblieft de rest van je
beschrijving

Smeerlap

AMBROGIOLO Wat wilt u mij kwalijk nemen
geachte?

U hebt mij zelf de kans geboden
die ik heb genomen

en die u kennelijk te laag hebt ingeschat

De knecht hier kan getuigen

BERNABÒ Ja ja ja ja ja ja ja

– u hebt uw zin en u zult uw geld krijgen

AMBROGIOLO 5000 goudflorijnen

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

BERNABÒ Ik zou het tien- of twintigvoudige
bieden

als u kon bevestigen dat het nooit was gebeurd

AMBROGIOLO Nooit is een lange tijd

en het was maar een eenmaligheid

Kon ik u alles maar teruggeven

mijn herinnering aan het genot met uw vrouw

die mag u zo hebben

maar ik vrees dat – al zou ik het nu ont-

kennen –

het kwaad al is geschied

en het gif zijn werk doet

BERNABÒ Geef die man wat hem toekomt

en laat ik hem nooit meer zien

En zij die mij bedroog

werp haar van de hoogste rots

doorklief haar tere lijf met giftige pijlen

steek haar in brand

verschroei het dons op haar lichaam

brand alle schoonheid weg

opdat ik haar niet meer herken

voorkom dat ik haar ooit nog zie

breek haar botten

verbrijzel haar schedel

snij haar in stukken

en gooi alles in zee

met stenen in een zak opdat zij nooit meer

bovendrijft

tot Guido Jij knecht – hier

geeft hem zijn dolk

Dit is je instrument

Heb je gehoord wat ik zei?

GUIDO Over – over – mevrouw – –

BERNABÒ Precies

Wat heb ik over haar gezegd?

GUIDO U wilt haar niet meer zien

BERNABÒ Was dat alles?

GUIDO Nee meneer Bernabò

BERNABÒ Niets blijft er van haar over

– helemaal niets

Ik neem mijn verlies

totaal helemaal

dat is het loon van de ontrouw

Jij stelt me niet teleur

of jou wacht eenzelfde lot

Ooit een mens omgebracht?

GUIDO Ja –

Nee – –

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Ja

BERNABÒ Dan weet je hoe het moet

Succes ermee *vertrekt*

4.

MADONNA FINALE Wat een commotie – –

GUIDO Ik wil u – – mag ik u – – mevrouw het spijt
me dat ik u – –

MADONNA FINALE Wat wil je knecht?

GUIDO Om u te dienen zou me makkelijker vallen

dan de orders van uw echtgenoot ten uitvoer
brengen

MADONNA FINALE Doe wat mijn man je heeft
bevolen

GUIDO Wat het ook is?

MADONNA FINALE Maar uiteraard – vanwaar die
twijfel?

Wanneer je weigert kan ik je op zijn gezag de
dienst ontzeggen

GUIDO Dat ben ik mij bewust mevrouw

U hebt gelijk dat ik ontslag riskeer

en ik bid u: ontslaat u mij alstublieft voordat – –

MADONNA FINALE Waarom word jij zo graag
ontslagen uit je dienst?

Geef mij een reden

– bij zoveel heren kun je niet terecht hier in de
buurt

GUIDO Ik heb geen reden en toch smeed ik u
mij de dienst te ontzeggen voordat – –

MADONNA FINALE Voordat wat? – Maak jij je zin
eens af

GUIDO Ik denk dat het de kwalijkste niet is
van beide keuzes die ik heb

MADONNA FINALE Nu zeg je mij direct en zonder
dralen

wat de missie is die je heer je opdroeg

GUIDO Ik moet – Ik heb – Ach laat maar –

MADONNA FINALE Nee

GUIDO Het is de bedoeling dat ik u van hals maak
Of om kant – hoe zeg je dat?

MADONNA FINALE Je komt om mij te doden?

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

GUIDO Het is in opdracht van uw man

Nu heb ik het verklapt –

Het spijt me dat ik dit moet doen mevrouw

richt zijn wapen op haar

Ik zal een man zijn

en waardig om mijn heer te dienen

MADONNA FINALE Heeft Bernabò je dit gevraagd –
waarom?

Waar is zijn verstand? – zijn waardigheid? – zijn
liefde?

GUIDO Dat moet u echt aan hem vragen mevrouw

Ik heb geen inzicht in zijn overwegingen

MADONNA FINALE Ik heb recht op dat verhaal

Vertel mij alles wat je weet

GUIDO Alles is niet veel

Maar als u aandringt wil ik u mijn vermoeden
wel prijsgeven

Wilt u het echt weten?

MADONNA FINALE Maak het niet zo spannend
man

Waarvan verdenkt hij mij?

GUIDO Meneer is ergens achter gekomen

MADONNA FINALE Waar achter? – Schiet eens op
met je verklaring

GUIDO Dat u – tenminste – het zou kunnen –
een affaire hebt gehad of zo
– of zo iets dergelijks

MADONNA FINALE Een affaire – ?

Wie heeft die leugen verspreid?

GUIDO Maakt dat iets uit?

Het zal een man geweest zijn

Meer weet ik niet

Als u nu rustig blijft staan is het zo gebeurd

MADONNA FINALE Ben je helemaal gek geworden
knecht –

Kijk mij eens aan – – wat is je naam?

GUIDO Mevrouw u hebt mij nog nooit een blik
waardig gegund

MADONNA FINALE Nu doe ik het

GUIDO Dat is niet erg gebruikelijk

Maar waarom – ?

MADONNA FINALE Ik heb weinig meer te verliezen

Gun het me voor één keer je in de ogen te kijken
en je naam te noemen zonder het onderscheid
van rang of stand

Gun mij op de valreep van mijn bestaan

een menselijk moment

GUIDO Mijn naam is Guido mevrouw

U schenkt mij een naam in uw laatste ogenblik

Dat doet me deugd het is een hele eer

MADONNA FINALE Je bent een mooi mens Guido

Het is jouw bestaan onwaardig

mensonterende opdrachten uit te voeren

zoals die je meester je heeft opgedragen

GUIDO Tja – –

En wilt u nog iets kwijt?

MADONNA FINALE Je hebt een mooie mond Guido

Het spijt me dat ik die bij leven nooit heb mogen

kussen

GUIDO De mond van een knecht is bedoeld om te

zwijgen –

ja en amen te zeggen –

en om dagelijks een schep erwten naar binnen te werken

MADONNA FINALE Een mond zo welgevormd als die van jou is ook bedoeld

om een vrouw te laten smelten

GUIDO Mevrouw – – als u dat zegt spijt het mij nog meer dat u er straks niet meer bent

MADONNA FINALE Dat spijt mij natuurlijk ook – en dat ik dit uit deze hoogst aantrekkelijke mond moet vernemen

Het is wreed van Bernabò om mij zo'n verrukkelijke beul te bezorgen

GUIDO Het spijt mij echt mevrouw – maar het is nu wel tijd om mijn taak ten uitvoer te brengen

MADONNA FINALE Ik weet het – ga je gang –

al zou je mijn bestaan nog een heel klein beetje
kunnen verlengen

een paar minuten slechts

GUIDO Wat wilt u nog van mij mevrouw?

MADONNA FINALE Kus me Guido

GUIDO Mijn meesters vrouw – –

Dat kan niet

Ik kan geen twee taken door elkaar doen

MADONNA FINALE Er is niemand die ons hier ziet

Daarna maak je een einde aan mijn leven

zoals door mijn echtgenoot voorzien

GUIDO Dat is een voordeel dat geen nadeel kent

En plotseling doorzag de knecht dat wat mevrouw
hem aanbood

een genoegdoening was voor de klappen

die hij kreeg – voor alles wat hij had moeten

verdragen in zijn kleine uitgebuite ongeziene
bestaan

MADONNA FINALE Geef me je mond Guido – –

GUIDO U zegt – u vindt mijn mond zozeer de
moeite waard

dat u hem kussen wilt – ?

MADONNA FINALE Het is mijn laatste wens

GUIDO Deze knecht die tot nu toe een

keukenmeid had ontmaagd

en misschien twee keer naar de hoeren was
geweest

en verder met z'n lust altijd alleen

in een bestaan waarin hij gewend was dienstbaar

te zijn aan het genot van anderen

werd nu volstrekt onverwacht verheven tot de

adelstand van de lust

En hij gaf haar een zoen die zo overweldigend was
zoals alleen een eerste kus kan zijn
van iemand die je mateloos bewondert

MADONNA FINALE Niet kijken

Doen!

GUIDO Onvoorstelbaar dat een vrouw tegen wie je
zo opkijkt

haar mond voor je opent en je welkom heet
en dat jij in haar nabijheid ook jouw mond mag
openen

en je tong die meende dat hij altijd alleen zou
moeten zijn

tot zijn grote vreugde een soortgenoot ontmoet in
die vochtige ruimte

waarin het al spoedig helemaal onduidelijk is

wat nu precies van wie is – speeksel slijm wang
lippen tong –

en alle grenzen worden opgeheven

en alle tegenstellingen

– of ze nu bepaald zijn door geboorte of door
toevallige omstandigheden –

oplossen in een moment van ongekend genot

kust haar

Nog een keer – ?

MADONNA FINALE Jij bepaalt wanneer het klaar is

GUIDO Ik – – ?

wil haar nog eens kussen

Dit mag niet ophouden

en als het moet ophouden

laat het dan nu ophouden

op het hoogtepunt

en laat mij met u dood gaan

opdat wij elkaar eeuwig kunnen liefhebben

MADONNA FINALE Wij hoeven niet te sterven

Guido

– jij niet en ik niet

Laat mij nu gaan en ik beloof je dat wij elkaar
terugzien

Maar niet in de buurt van Genua

Ik zal mijn man nooit meer onder ogen komen
wat voor redenen hij ook had om mij ter dood te
brengen

GUIDO Hebt u werkelijk geen idee?

MADONNA FINALE Werkelijk niet

Ik ben me van geen kwaad bewust

Ik ben nooit eerder onkuis geweest dan nu

met jou

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Het moet een vergissing zijn

GUIDO Was onze kus ook een vergissing?

MADONNA FINALE O nee – denk dat niet

Bernabò krijgt zijn zin

Er is geen kuisere vrouw dan ik

maar nu heeft hij mij gedwongen naar andere
middelen te grijpen

De waan in zijn hoofd roept om onkuise daden

GUIDO Iemand heeft u belasterd

MADONNA FINALE Weet je ook wie?

GUIDO Het was zomaar een man die beweerde dat
hij met u het bed had gedeeld

MADONNA FINALE En Bernabò hecht geloof aan de
eerste de beste

– meer dan aan mij

GUIDO Jaloezie is een ziekte

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

MADONNA FINALE Laat me nu gaan

GUIDO U bent vrij

En ik ga met u mee

MADONNA FINALE Ben je gek – dat is veel te
gevaarlijk

Als jij niet terugkeert en verslag uitbrengt
zal hij je gaan zoeken

En hij zal ons samen vinden

Nee – jij gaat naar huis en vertelt hem dat je mij
hebt omgebracht

Vertel eens hoe

GUIDO Hoe?

MADONNA FINALE Oefen in een goed verzinsel
– anders krijg je het straks je strot niet uit

GUIDO Goed

Mijnheer – – mijn messer Bernabò –

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

U gaf mij opdracht om uw vrouw te doden

En zo is geschied

MADONNA FINALE Dat is onvoldoende

Geef het meer emotie mee

Je hebt zijn vrouw gedood

GUIDO Mijn God – hoe zeg je dat?

Mijnheer – zij is niet meer – uw vrouw

Ik stak een mes – dit mes –

tussen haar ribben

MADONNA FINALE En waar is dan het bloed?

GUIDO Ik heb het al gewassen!

MADONNA FINALE Dat kan niet – nee dat mes

dat moet met bloed besmeurd

GUIDO Ik heb geen bloed

MADONNA FINALE Dat haal je uit je vinger

of je grote teen

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

En dan? – Vooruit!

GUIDO Ik stak haar ogen uit

en riep zoals u mij beval: verraadster!

MADONNA FINALE Heeft hij dat gezegd?

GUIDO Zo woedend heb ik hem nog nooit gezien
mevrouw

MADONNA FINALE Ik heb hem niet verraden

GUIDO Weet ik wel mevrouw

MADONNA FINALE Geloof jij mij Guido?

GUIDO Natuurlijk – ja – – Ik heb u lief!

MADONNA FINALE Ga door

En waar is dan haar lichaam zal hij vragen

GUIDO Nou – eh – tja – –

Het was – –

Het is – –

Ik heb het – heb het – heb het –

– en dan snik ik luid maar onderdrukt –
ik heb het al begraven

– of wat er van haar over was

MADONNA FINALE Hij wil vast meer detail

Vertel dat je mij hebt afgemaakt

als een dier in het bos

dat je met eigen ogen hebt gezien hoe mijn

levenloze lichaam door de wolven is verscheurd

en dat je de rest geborgen hebt in een greppel

waarvan er hier zoveel zijn

– dat het vruchteloos is er naar te zoeken

GUIDO De wolven – meneer – sleurden haar door

greppels vol modder

kloven haar botten af

en door het bos verspreid

raapte ik haar beenderen

al wat ik vinden kon
en stortte het schamele vlees
diep in een kuil
op een anonieme plek
en zonder merkteken

U hebt mij niet voor niets gezegd:

ik wil geen spoor

niet het geringste wat aan haar herinnert

Dit is wat er van haar rest

– lege bebloede handen

MADONNA FINALE Schitterend – dit zal hem
overtuigen

GUIDO Wilt u van mij niet nog een kus – ?

MADONNA FINALE Geen tijd meer nu – tot ziens

Guido

GUIDO Tot ziens mevrouw – ik hou van u!

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

5.

SISMONDA Hoe is het de knecht vergaan die haar
het leven spaarde?

Nou niet al te best – –

Nadat hij verslag had gedaan

van de gruwelijke dood die hij haar had ingejaagd

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

stuurde Bernabò hem direct de laan uit
En Guido had nog wel zo z'n best gedaan
en z'n tenen opengesneden
om met zijn eigen bloed
het verhaal geloofwaardig te krijgen
Maar juist dat bloed stond Bernabò niet aan
hij wilde elke herinnering wissen aan zijn
ontrouwe vrouw
en niet nog eens haar bloed onder zijn neus
gewreven krijgen
In diepe rouw vertrok de knecht uit Genua
met weinig hoop om zijn meesteres ooit nog
terug te zien
Drie maanden later zocht ik madonna Finale in
haar schuilplaats op

MADONNA FINALE Daar ben je Sismonda –
hartsvriendin – hoe is het nu bij ons thuis?
Ik ben al zo lang weg en honger naar berichten
van dat front

SISMONDA Niet veel om vrolijk van te worden
kan ik je vertellen

MADONNA FINALE Is het zo vreselijk – bespaar me
niets –

SISMONDA Onlangs kwam het bericht dat de
knecht –

MADONNA FINALE Guido – ?

SISMONDA Hm hm – om het leven is gekomen
bij een vechtpartij met niemand minder dan
Ambrogiolo –

MADONNA FINALE Wie?

SISMONDA – de man die jou heeft belasterd!

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Die trok de aandacht met de siergordel
waarmee hij Bernabò had overtuigd
van jouw lichtzinnigheid

MADONNA FINALE Mijn siergordel? – Hoe kwam
hij daar dan aan?

SISMONDA De man moet als een stille sluiper in
de nacht

je hotelkamer hebben bezocht
en jouw lichaam hebben bestudeerd

MADONNA FINALE – Terwijl ik sliep? –

SISMONDA – en enkele intieme kledingstukjes
hebben ontvreemd

MADONNA FINALE Zonder hulp?

Dat kan toch bijna niet

SISMONDA Hoe hij er ook aan kwam –

de bedrieger liep met jouw siergordel te koop

alsof het werkelijk een liefdesprooi was

De arme knecht herkende het en kon zich niet
inhouden

Hij nam het op voor de vrouw van zijn leven

MADONNA FINALE Voor mij? – Opnieuw?

SISMONDA Jij had hem met die ene kus volledig
voor je gewonnen

En dat maakte hem zo fel dat hij zijn mes trok
– hetzelfde waarmee hij jou had moeten doden
maar verloor het wapen aan zijn tegenstander
die er flink mee aan de zwaai ging

Guido werd opengereten

zoals hij dat volgens zijn beschrijving met jou had
gedaan

en bezweek aan zijn verwondingen

MADONNA FINALE God is weinig barmhartig voor
arme zielen – –

En die bedrieger is toch wel gestraft hoop ik

SISMONDA Die is na die steekpartij vertrokken
naar het buitenland

– de slimmerik trok aan het langste eind

Bernabò is alles ter ore gekomen

maar de feiten hebben hem niet opgelucht

Met de waarheid kwamen de zelfverwijten en de
spijt

Dat hij jou heeft vervloekt vreet hem van binnen
op

MADONNA FINALE Terecht

Hij hechtte meer waarde aan de aantijgingen van
een vreemde

dan aan al zijn ervaringen met mij

SISMONDA Nu is hij somber en takelt zichtbaar af

Dood gaat hij niet

maar een leven heeft hij ook niet meer

Het is een triest geval –

Wat denk je – ga je je nog met hem verzoenen?

MADONNA FINALE Ben je gek –

Je knuppelt mij dat huwelijk niet meer in

Nu ik heb geleerd dat kuisheid niet loont

en dat je met trouw even zo makkelijk de jaloezie

van je geliefde wekt

als met bedrog –

wil ik wel zeggen

ik ben vrij – –

SISMONDA En kapot

MADONNA FINALE Nee – ik ben vrij

Eindelijk

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

HER HART

Personages

Guilhem De Roussillon

Guilhem De Cabestanh

Hilde

Michel

I.

ROUSSILLON Guilhem mijn beste vriend

CABESTANH Mijn allerbeste vriend Guilhem

ROUSSILLON Wat zijn wij trots dat wij het begin
van onze naam delen

onze voornaam

de toegangspoort tot onze vriendschap

nietwaar Guilhem?

CABESTANH O welzeker mijn beste Guilhem

wij delen onze naam en ons gezicht

mijn allerbeste vriend Guilhem de Roussillon

ROUSSILLON Mijn allerallerbeste vriend Guilhem
de Cabestanh

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

met een H

– nietwaar Guilhem?

CABESTANH Met een H inderdaad

Guilhem de Cabestan-h – –

ROUSSILLON Met de H van hart

en van hand

en hemel

CABESTANH – en hoofs en hoopvol

en van heerlijkheid

ROUSSILLON – – en van Hilde

CABESTANH Van Hilde ja

jouw geliefde vrouw

ROUSSILLON Je houdt van haar

– nietwaar Guilhem?

CABESTANH Ze is beeldschoon en innemend

Ik hou van haar als van mijn eigen vrouw
in alle kuisheid uiteraard

ROUSSILLON Meen je dat?

CABESTANH Zou ik onze vriendschap op het spel
zetten denk je?

Heb ik jou ooit voorgelogen?

ROUSSILLON Dat weet ik niet

CABESTANH Wat je is ontgaan kun je niet weten
maar ik zweer met de hand op mijn hart
dat ik jouw vrouw nog nooit heb aangeraakt
niet met een vinger
noch met een onkuise blik

ROUSSILLON Ben je daar zeker van?

CABESTANH Zo zeker als van onze vriendschap
die ons voorschrijft dat wij elkaars bezit niet
zullen begeren

Binnen de oevers van die regel vindt onze
vriendschap zijn bedding beste Guilhem
en als ik beweer dat ik Hilde liefheb als mijn
eigen vrouw

dan bedoel ik dat onze vriendschap zo intiem is
dat als jij je vrouw liefhebt
ik haar als vanzelf mede aanbid

ROUSSILLON Ik vraag me wel eens af of mijn Hilde
het verschil zou merken
wanneer wij haar in het duister om beurten
zouden beminnen

Wij lijken in zoveel opzichten op elkaar
alsof we tweelingbroeders zijn

Wij zijn dieren uit het zelfde nest
wapenbroeders

de nobelste ridders van de Provence

en we zijn buren

onze kastelen liggen op minder dan een uur van
elkaar

We houden van de volle wapenrusting
en we delen een voorliefde voor toernooien en
steekspelen

waar we steevast de eerste prijzen wegkapen
– toch Guilhem?

Wij delen vaak de hoofdprijs

CABESTANH Ja beste vriend en zonder nijd
zoals alleen ware vrienden dat kunnen
verbonden als wij zijn met ons leven en ons lot
Want zo innig is onze band
als die van moeder en kind
zo standvastig als het huwelijk
en zo hard als het ware knechtschap

dat ik durf te zeggen:

als jij sterft

sterf ik ook

ROUSSILLON Tot op zekere hoogte

CABESTANH Nee echt

daar doet de hemel niets aan af

als jij ooit dood gaat

ga ik ook

ROUSSILLON Maar ik ga niet dood

CABESTANH O nee?

ROUSSILLON Nee

Jij gaat eerder dan ik

CABESTANH Hoe weet je dat?

Jij hebt toch geen voorkennis van de

ondoorgrondelijke beschikkingen

waarmee de Fortuin

alle zaken die wij als dwazen de onze noemen
onophoudelijk overhoop gooit

ROUSSILLON Je hebt gelijk

Zover reikt mijn kennis niet

En toch heb ik de goede hoop

dat de Fortuin het probleem van de ondeugd
oplost

CABESTANH De ondeugd woont niet in dit huis
beste vriend

Laat ons liever het glas heffen op de
onverzettelijkheid en de trouw

dan onze tanden stuk te bijten op de
ondoورgrondelijke logica van het lot

ROUSSILLON Hoe grillig het lot was bleek de dag
na dit gesprek

toen Guilhem de Cabestanh een gruwelijk dood
vond

keert zich af

CABESTANH Maar vriend

ik ga toch nog helemaal niet dood – – !

2.

HILDE Guilhem – –

CABESTANH Hilde –

HILDE Wat is er?

CABESTANH Niets

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

ROUSSILLON We hadden je hier niet verwacht

HILDE Ik heb me even losgemaakt uit het harnas

van verplichtingen

Zijn jullie niet blij om mij te zien?

CABESTANH Verrukt ben ik altijd

al vang ik maar een glimp op van iets

dat me aan jou doet denken

of een vleugje wind

dat in de verte langs jou heen beweog

of – – wat dan ook

ROUSSILLON Daar wil ik niet voor onder doen

Vind jij haar mooi?

CABESTANH Vraag me niet wat ik denk

Als ik me voorstel hoe jij haar liefhebt

wakkert dat bij mij de liefde nog drievoudig aan

ROUSSILLON Jaja Guilhem – je bent er altijd bij

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

en tot ons wederzijds genoeg

CABESTANH – –

HILDE *tot Cabestanh* Je hoeft niet bang te zijn dat
je hem onrecht doet

Mijn liefde voor jou

doet aan die voor hem niets af – integendeel

hij wordt er juist door versterkt

Dus eigenlijk bewijs je hem een dienst

Mijn hart is groot genoeg voor jullie allebei

En Guilhem *bedoelt hier Roussillon* is een ridder
eerbaar en galant tot in de fijnste vezels van zijn
huid

en met een heel groot hart

En hij weet: mijn trouw aan hem is niet precair

ik ben een rots en diep verankerd in de grond van

zijn bestaan

tot Roussillon Zo is het toch Guilhem?

ROUSSILLON Beslist

HILDE *tot Roussillon* Guilhem

we houden allebei van hem

Als ik jouw naam zeg

weet ik soms niet zeker of ik jou aanspreek

of hem

ROUSSILLON In wezen weet je dat toch wel

HILDE De vriendschap zit heel diep Guilhem

Onze lijnen komen uit één punt

en als we die als zijden van een driehoek zien

en met elkaar verbinden

en we kijken elkaar in de ogen alledrie

dan is alles wederzijds:

ik spiegel jou

jij mij

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

en in Guilhem spiegelen wij ons nog eens allebei

Maar nu houden we er over op

Ik heb weinig tijd

een kus en ik ga

ROUSSILLON Wat ben je mooi vandaag

en stralend

HILDE Onze rendez-vous' zijn altijd kort

en daarom des te meer betoverend

omdat er altijd nog verlangen rest –

Wij zien elkaar weer binnenkort

verdwijnt

3.

ROUSSILLON In de vroege ochtend na het gesprek
met zijn vriend

steeg Roussillon met enkele knechten te paard
en legde zich op ongeveer een mijl van het kasteel
in het bos waar zijn vriend langs moest komen
in een hinderlaag

De Cabestanh was zich van geen kwaad bewust
en volstrekt onvoorbereid op enig gevaar

Roussillon stortte zich met geheven lans op zijn
ongewapende vriend – –

CABESTANH Jij – mij – – ?

ROUSSILLON Zieltogend viel hij van zijn paard
en gaf kort daarop de geest

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

CABESTANH Waarom in godsnaam

– waarom – – !?

ROUSSILLON Roussillon steeg af

knielde bij het levenloze lichaam van zijn vriend

sneed met een mes de torso bloot

en met de bedrevenheid van een slager

brak hij de borstkas verder open

vouwde de ribben uiteen

sneed de bloederige pezen los

en greep met begerige handen

in de drabbige massa van het vlees

CABESTANH Waarom slaat genegenheid om in

haat

– waarom vriendschap in moordlust?

ROUSSILLON Genegenheid en vriendschap bleken

een illusie

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Is dat een verklaring?

Ik wil van jou geen uitleg

Verklaringen verdoezelen de feiten

Wanneer wil ik weten

en hoe

hoe vaak

dat mag je mij vertellen vriend

voordat de dood jouw schande wist

Nu zwijg je

zoals je al die tijd hebt gezwegen

achter het valse masker van de vriendschap

Nu leg ik jou het zwijgen op

neem je alles af

De vriendschap en gastvrijheid die je hebt

misbruikt

het genot dat je van mij hebt geroofd

en de herinnering aan het genot

waarop je al die tijd – ook net nog – kauwde

Spuug het uit vriend

geef het mij terug

CABESTANH Hoe kan ik jou teruggeven wat ik niet
bezit?

Meer dan ik jou ooit kon ontvreemden

neem je mij nu af

En ook als ik in deze luttele seconden beseft

dat je me geen weerwoord gunt

wil ik je zeggen

hoezeer ik je met heel mijn hart

nog lief heb vriend – –

ROUSSILLON Spreek dat woord niet uit –

of stik er in – jij leugenaar!

Voel jij wat ik nu voel? –

Ik snijd de laatste letter uit je naam –

Guilhem de Cabestan –

de H van hand en hemel en hart – –

4.

HILDE Zou onze vriend de Cabestanh niet komen vanavond?

Is het niet vreemd dat hij er nog niet is?

Hij had ons toch verzekerd de maaltijd bij ons te gebruiken

ROUSSILLON Maak je geen zorgen lieve Hilde

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Guilhem heeft me laten weten dat hij morgen pas hier kan zijn

Stelt hij je daarmee teleur?

HILDE Het leek me een mooi tijdverdrijf

vanavond met z'n drieën te verpozen

maar hij zal redenen hebben voor zijn vertraging

ROUSSILLON Ontbreekt het je aan iets misschien?

HILDE Welnee

– jij bent er toch om de verveling te verdrijven

ROUSSILLON Verveel je je niet ook met mij?

HILDE Vanwaar die vragen allemaal?

Nee jij verveelt me niet – integendeel

ROUSSILLON Heb je geen trek? Geen honger?

Of wil je nog wat wachten?

HILDE Wanneer ik naar je kijk wordt diep in mij

de honger naar de vleselijke lust gewekt

ROUSSILLON Het is even geleden dat jij zo naar
mij keek

HILDE En jij naar mij meneer mijn echtgenoot
Hou je nog van mij?

Mag ik je uitnodigen vanavond in mijn kamer?

MICHEL Zal ik nog even wachten met opdienen?

ROUSSILLON Hoorde jij wat ze zei Michel?

MICHEL Nee monsieur de Roussillon

ik hoorde niets

ROUSSILLON Ze zei mag ik je uitnodigen
vanavond in mijn kamer?

Wat vind je daarvan Michel?

MICHEL Ik vind dat –

dat is fijn voor u – heel fijn

ROUSSILLON Dat is geweldig nieuws Michel

– vooruit we willen bediend!

Je komt toch niets tekort de laatste tijd mijn lieve

Hilde

– ofwel – ?

HILDE Absoluut niet

Je bent zo stralend Guilhem

Er hangt vanavond een roze gloed om je heen

En ik word vrolijk als ik je van dienst kan zijn

ROUSSILLON Wij zijn het nagerecht vanavond

Heb geduld mijn liefste

Onze liefde lag wat in het stof de laatste jaren

Waar was jij en waar was ik?

Vanavond zetten wij een punt

en gaan we helemaal opnieuw beginnen

HILDE Helemaal? – Ik weet niet of dat kan – –

ROUSSILLON O ja wij gaan terug naar af m'n lief

dat gaan we vieren nu

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Michel heeft het zwijn gebraden dat ik
vanochtend heb gedood

HILDE Ben je op jacht geweest?

ROUSSILLON Een zwijn ving ik en drie patrijzen
Het zwijn heb ik eigenhandig de strot afgezaagd
– hoe vind je dat?

Ik wilde het jullie aanbieden vanavond

Guilhem en jou – mijn dierbaren

mijn geliefde vrouw

en mijn allerbeste vriend

Spijtig dat hij morgen pas arriveert

Michel bewaart een deel voor Guilhem als hij

morgen komt

maar vandaag heeft hij het lekkerste deel van het

zwijn

speciaal voor jou gekruid met de fijnste specerijen

Michel – Michel – is het al klaar?

HILDE Wat ben je opgewonden?

ROUSSILLON Uitgeput ben ik

na een veel te korte nacht

en een bloederige jacht

Wat ben je mooi vandaag

– had ik dat al gezegd?

Lang heb ik aan je gedacht vannacht

terwijl ik met de lans in de aanslag

lag te wachten in het natte gras

Twee uren duurde het tot het wild voorbij kwam

Tijd is een vreemd ding

Alles verdicht zich achteraf tot één moment

De wereld zag eruit als in het paradijs

Wij zijn de eerste mensen

en niemand snoept ons nog iets af

Michel dient op.

HILDE Het ruikt verrukkelijk

ROUSSILLON Moge het je smaken lieveling

MICHEL Met zoveel liefde heb ik dit bereid

mevrouw

dat u mij de dienst mag opzeggen

indien dit niet het meest delicate gerecht was

dat u ooit mocht proeven

HILDE Wat is het?

MICHEL Vlees mevrouw

HILDE Uiteraard

ROUSSILLON Je houdt toch van vlees –

HILDE O ja – maar welk deel hebben we hier

MICHEL Een orgaan mevrouw van een stuk wild

dat in de vroege ochtend nog door het bos draafde

Vanmiddag is het pas gevild geweekt gezouten

en belegd met kruiden van het veld
en alles zo precies gewogen en bepaald
dat de natuur van het beest
in zijn volle drift
op uw tong opnieuw tot leven komt
– in toom gehouden door een krans van tijm
jeneverbes en zoete kervel

ROUSSILLON Het is goed Michel – je kunt gaan

HILDE Wij zijn benieuwd

Heb jij geen honger ook?

ROUSSILLON Er ligt helaas nog iets

op de bodem van mijn maag

dat moeilijk te verteren is

HILDE Meen je dat?

ROUSSILLON Dit is nog maar het voorgerecht

Ik neem zo straks de hoofdschotel

die niet voor deze onder doet

als ik Michel mag geloven

MICHEL Inderdaad mevrouw – meneer – –

ROUSSILLON Laat ons alleen Michel

bederf de lust niet van mevrouw

met je bemoeizuchtige blik

Ik wil nu alleen met je zijn – Hildelief

helemaal alleen –

HILDE *terwijl ze eet*

Heerlijk is het

onvoorstelbaar zacht van smaak

gekruid met de eerste geuren van de lente

terwijl het toch nog winter is

Zo smaakvol heeft de kok ons lange tijd niets

voorgezet

ROUSSILLON Ik geloof direct dat
wat jou zo beviel toen het nog leefde
gebraden beter smaakt

HILDE *terwijl ze eet*

Hoe bedoel je dat –
Het was toch everzwijn
dat onze kok bereidde

ROUSSILLON Het zwijn dat ik vanochtend te
pakken had

had menselijke trekken

Jij at zojuist het hart van onze beider vriend

Guilhem

Guilhem de Cabestanh – –

met wie je mij zo schandelijk bedroog

HILDE Jij hebt – –

ROUSSILLON Zijn hart

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Ik heb het eigenhandig uit zijn borst gerukt

HILDE Nee – –

ROUSSILLON Ja

HILDE Dat kan toch niet – ?

ROUSSILLON Proef nog maar eens

HILDE Dit –

Is dit – – ?

ROUSSILLON Guilhem

Hilde moet overgeven.

ROUSSILLON Kots de liefde er maar uit mijn liefje

Zie je dat? – Dat had je niet gedacht

Wat er in jouw gulle mond verdwijnt komt er op

een dag weer uit

als waterige schande

Ongedaan maak je die schanddaad niet

Je morst – is dat niet zonde
van het zo begeerde hart?

Die arme jongen – hij moest eens weten
Ziet zo de liefde er na de maaltijd uit?

Is dat wat er rest van de vleselijke overgave?

O extase – krabbel nu nog maar eens op
is dat de winst van het genot?

Doe je nog maar een keer tegoed

– vooruit en lik hem op

die onverteerbare klomp vlees

die zo hard heeft moeten zwoegen om jou te

bevredigen

HILDE Spreekt een ridder zo over zijn vriend –

zijn beste vriend

– uit liefde –?

ROUSSILLON Dit is een daad van liefde Hilde – dít
–

Bij alles wat ik ben en nog kan worden
verwijt mij niet mijn riddereer

HILDE Zo grof en redeloos kan een ridder niet zijn
zonder zijn titel te verliezen en zijn naam
en alles wat door zijn eer en zijn gelofte wordt
gedragen

ROUSSILLON Die blaam treft hém –
Hij is de roofridder van onze liefde
ons genot –

HILDE Welk genot heb ik jou onthouden dat jij je
zo moest wreken?

Niets heb ik jou geweigerd – nooit!

En nooit heb ik jou verweten

dat de lust te mager was

hoe onbeduidend en zuinig de laatste jaren
onze liefde soms ook is geweest

ROUSSILLON Onze liefde hebben wij tekort gedaan
En daarom gaan wij nu opnieuw beginnen

Hilde –

HILDE Heb ik jou tekort gedaan

waarom straf je mij dan niet?

Laat mij boeten voor mijn ontrouw

Ja ik hield van deze man

niet minder dan van jou

Verwijt het mij – niet hem!

Wat heeft hij jou misdaan?

Hij had mij lief

en drukte zijn waardering uit voor mij

en gaf mij heel discreet

en hoffelijk de proeve van zijn vriendschap

Heeft hij jou niet eveneens alles gegeven wat tot die deugd behoort?

Was hij de laatste jaren minder vriend?

ROUSSILLON Hij heeft dat woord verminkt

– het heeft geen letters meer

en nooit gehad als ik er nu naar kijk

HILDE Hij was een ridder in naam en daad

Nooit heeft hij mij tot iets onbetamelijks gedwongen

– nooit !

Ik was het die de teugels vierde

en de liefde ruimte bood

uit vrije wil

Hij had mij lief – niet meer – niet minder ook

Verdient hij daarmee deze wreedheid?

Welke wandaden verdienen dit lot?

Als iemand het verdient
hier als een uitgekauwd stuk vlees
op de grond te liggen
dan ben ik dat

ROUSSILLON Hilde mijn dierbare mijn liefste – jij
verdient dit niet

Laat ons dit vergeven en vergeten als je blijft

HILDE Ik zal jou niet het plezier doen

de vloer verder te bevleken

met het liefste dat ik ooit in handen had

tussen mijn dijen en mijn borsten

in mijn mond

en hier ook aan mijn hart

dat niet voor jou bekoeld was

tot vandaag –

tot nu – –

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

ROUSSILLON Dit meen je niet – –

HILDE Nooit heb ik jullie vergeleken

maar nu moet ik in hem

jouw meerdere erkennen

Meer houd ik van dit braaksel

– dan van jou

Jou weiger ik te eten

proeft van het uitgekotste hart

Na deze spijs zal nooit meer enig ander voedsel

over mijn lippen komen

noch enig woord

Dit is het laatste wat ik zeg

– jij wint

ROUSSILLON Waar ga je heen?

Alsjeblieft – –

Dit wil ik niet

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

CABESTANH Maar hij hield haar niet meer tegen

Zij stortte zich uit het raam

in de diepte

en was op slag dood

voegt zich bij Hilde

HILDE Zie je het aan me?

CABESTANH Wat?

HILDE Dat ik gevallen ben

CABESTANH Ik zag het natuurlijk wel

Door de enorme hoogte was ze ernstig verminkt

HILDE Herken je me nog wel?

Vind je me lelijk?

CABESTANH Wat denk je van mij?

Ik lig ook helemaal uit elkaar

Ik heb een gat in mijn borst zo groot

daar kun je je hoofd door steken

Dat komt niet meer goed

Maar is dat nog wel belangrijk?

Dit verhaal kent toch alleen verliezers

HILDE Dat ben ik niet met je eens

CABESTANH Wie heeft er dan gewonnen?

MICHEL De twee geliefden werden onder luid

geween en geklaag

van de lokale bevolking

naar de kasteelkerk van Roussillon gedragen

en bijgezet in een gemeenschappelijke tombe

En Guilhem de Roussillon – ?

Die was alles kwijt wat hij liefhad

liet zijn paarden zadelen en ging ervandoor

Hij kwam er niet genadig af

– temeer daar er ook in zijn eigen hart

een gat was geslagen

CABESTANH Ik heb geen medelijden

HILDE Jij hebt ook geen hart meer

CABESTANH En hoe is het met jouw hart?

HILDE Het klopt nog voor ons allebei

HET LIJK

Personages

Girolamo

Salvastra

Mevrouw Sighieri

Edmund

I.

SALVASTRA Heb je honger?

GIROLAMO Ja – is dit jouw hand?

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

SALVASTRA Ja – eet je hem op?

GIROLAMO Ja – en dan je hals

SALVASTRA Neem maar een hap

GIROLAMO En dan je borst

SALVASTRA Neem je een hap?

GIROLAMO Die andere ook

SALVASTRA En dan mijn buik?

GIROLAMO Die eet ik op

SALVASTRA En dan de achterkant

GIROLAMO Je nek – je rug – –

SALVASTRA Ga door – er is nog meer

GIROLAMO Je billen – –

SALVASTRA Heb ik grote billen?

GIROLAMO Ik heb ze al verslonden

SALVASTRA Nu wil ik dat je mij weer uitspuugt

GIROLAMO Waar?

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

SALVASTRA Ik wil dat je me kust

GIROLAMO Echt? *doet het*

SALVASTRA Is dit nu liefde?

GIROLAMO Ik denk het wel

SALVASTRA Gaat dit ooit weg?

GIROLAMO Ik denk het niet

SALVASTRA Weet jouw moeder het?

GIROLAMO Van dit – van ons?

Nee nee nee – die van jou?

SALVASTRA Nee

GIROLAMO En je vader?

SALVASTRA Nee dit vertel ik nooit aan iemand

GIROLAMO Ook niet als we groot zijn?

SALVASTRA Ook niet als we groot zijn

GIROLAMO Dan doen we dit nog steeds

De liefde laat zich niet blussen

SALVASTRA Wij laten ons niet blussen

GIROLAMO Wij branden

SALVASTRA Jij brandt en ik brand

GIROLAMO Wij branden de liefde helemaal op

SALVASTRA En als iemand het wil blussen?

GIROLAMO Iemand anders?

SALVASTRA Ja

GIROLAMO Dan lukt dat niet

De liefde brandt zichzelf liever op –

dan dat ze zich door wie dan ook laat blussen

SALVASTRA Wij laten ons niet blussen

GIROLAMO Nee wij laten ons niet blussen

SALVASTRA Door wie dan ook

GIROLAMO Wij branden –

SALVASTRA – en we laten ons niet blussen

GIROLAMO Nooit

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

2.

MEVROUW SIGHIERI Vergeet haar nu maar

– vergeet haar alsjeblieft!

GIROLAMO De natuur laat zich niet dwingen

MEVROUW SIGHIERI Niets helpt –

zelfs lijfstraffen maken geen indruk

GIROLAMO Dat is heel begrijpelijk

want hoe harder je slaat

des te harder zoekt het lichaam troost
bij de geliefde

MEVROUW SIGHIERI En daarom moet je haar ook
niet meer zien

GIROLAMO Dat maakt voor het verlangen niets uit
– dat richt zich het liefst op een droombeeld

MEVROUW SIGHIERI Waar heb je die wijsheid
vandaan?

GIROLAMO Van jou – moeder –
sinds papa dood is houd jij meer van hem dan
toen hij nog leefde

MEVROUW SIGHIERI Mijn zoon is nog maar een
kind en hij liegt alles bij elkaar
omdat hij tot over z'n oren verliefd is
maar dat meisje – –

ik weet niet eens hoe ze heet –

GIROLAMO Salvastra

MEVROUW SIGHIERI – dat is werkelijk ver beneden
onze stand

Haar vader is kleermaker

Daar zit geen toekomst in en dat gaan we dus niet
doen

– ook niet stiekem

GIROLAMO Wij mogen niet ontsnappen aan
het lot van onze ouders

– ons niet verbinden beneden onze stand

Zij willen dat wij net zo worden als zij

– dat we dezelfde fouten maken

en hetzelfde rotleven leiden

MEVROUW SIGHIERI Het is van nu af aan verboden
met haar om te gaan

GIROLAMO Maar als er iets stimulerend is voor
een zoon die de vrijheid en de liefde heeft geroken
dan is dat wel een verbod

Houd hem tegen en hij scherpt zijn wil aan het
verbod

Gebied hem zijn geliefde te vergeten en je brandt
de herinnering diep in zijn lijf

MEVROUW SIGHIERI En jij gaat naar Parijs

Girolamo –

GIROLAMO Wat zeg je – ?

MEVROUW SIGHIERI – onder toezicht van je voogd
die we hebben aangesteld om jou te adviseren

GIROLAMO Ik ga niet mee met die schijnheilige
voogd

– adviseur van zijn eigenbelang

Zogenaamd behartigt hij mijn zaken

niet alleen om er zelf rijker van te worden
maar ook om mijn moeder te dienen
want zij wil dat ik ver van huis zal zijn – en zo
lang mogelijk
– opdat ik Salvastra zal vergeten

MEVROUW SIGHIERI Hij beheert de erfgoederen
van je vader
de handelonderneming
het grootgoed
en de rest van zijn bezittingen

GIROLAMO Weet ik wel – !

MEVROUW SIGHIERI De waarde van je vaders
nalatenschap is enorm
Het vraagt om de grootste zorgvuldigheid
om dit bezit voor jou
ook in de toekomst veilig te stellen

en daarom ga jij naar Parijs

GIROLAMO Geen druppel bloed in mijn lijf

stroomt ooit die richting uit

MEVROUW SIGHIERI Je zult daar uitgebreid kennis

maken met de onderneming

en zien hoe de rijkdommen worden beheerd

GIROLAMO Geen haar op mijn hoofd zal ooit in

Parijs aankomen

MEVROUW SIGHIERI Een verblijf in Parijs draagt

niet alleen bij aan je vakkennis

maar ook aan je algemene vorming

Je zult je daar leren te verstaan met de wereld van

het grote goed

en de omgangsvormen die daarbij horen

GIROLAMO Ik ken maar één omgangsvorm die er

toe doet

en dat is de liefde

MEVROUW SIGHIERI Doe het voor je vader – zoon
hij wilde dat je hem zou opvolgen en zijn handel
voortzetten

GIROLAMO Ik breek nog liever al mijn botten dan
dat ik naar Parijs zou gaan

MEVROUW SIGHIERI En toch ging hij uiteindelijk

GIROLAMO Hoe kreeg je dat dan voor elkaar?

MEVROUW SIGHIERI Dat is het geheim van alle
moeders

Zij weten hun zonen zo te kneden dat ze zacht
worden

en gehoorzaam als vers deeg

GIROLAMO Als je maar niet denkt dat ik Salvastra
vergeet

MEVROUW SIGHIERI Jij stelt mij niet teleur – lieve
jongen

daar ben ik zeker van

GIROLAMO Is dat alles wat ze zei?

MEVROUW SIGHIERI De tijd wist alles uit
en op afstand waait alles uiteen

3.

GIROLAMO Jarenlang wisten zijn moeder en zijn
voogd Girolamo in Parijs te houden
Met allerlei smoesjes hielden ze hem daar aan het
lijntje
tot Girolamo – nog altijd in de ban van de
hartstocht –
naar huis terugkeerde
waar hij meteen opving dat Salvastra ondertussen
was getrouwd
Deze hindernis hitste zijn gemoed nog verder op
Hij zocht uit waar ze woonde
en op een avond drong hij ongezien de woning
binnen
verborg zich in een hoek van de slaapkamer

en wachtte tot het echtpaar thuis was gekomen
en naar bed ging

Zodra hij zeker wist dat de heer des huizes in een
diepe slaap verkeerde

sloop hij naar de kant van het bed waar Salvastra
lag en fluisterde:

– liefste – –

mijn liefste – slaap je al?

SALVASTRA Welke vogel wekt mij in de nacht?

GIROLAMO Een vogel van vroeger die nog altijd
rondvliegt in jouw lijf

SALVASTRA Ik ken jou niet ga weg

GIROLAMO Je kent me wel – doe niet alsof

SALVASTRA Ik heb geen flauw idee

Je komt me zelfs niet bekend voor

Als je nu niet weggaat gil ik het hele huis bij
elkaar

GIROLAMO Alsjeblieft doe niet – ik ben het – ik!

SALVASTRA Ik heb jou nooit eerder gezien

GIROLAMO Liefste –

Ik ben je geliefde Girolamo

SALVASTRA Ach jij – –

Nu weet ik wie je bent

Ga weg alsjeblieft

GIROLAMO Stuur je mij weg?

SALVASTRA Onze kinderliefde is voorbij

Ik ben getrouwd zoals je ziet

– gelukkig en welvarend

Niets bindt mij nog aan jou

GIROLAMO Ik ben aan jou gebonden met een

navelstreng

SALVASTRA Ik ben je moeder niet

GIROLAMO En jij aan mij!

SALVASTRA Vergeet mij alsjeblieft

GIROLAMO Ik heb het jaren geprobeerd
maar de liefde jaag je met geweld het lijf
niet uit

Wie uit de kuil van het vergeten klimt
graaft zich steeds dieper in

Een mens is machteloos wat dat aangaat

Om het geheugen te verbeteren zijn er allerlei
technieken

maar om het vergeten te verbeteren

is er nog nooit iets uitgevonden

Hoezeer je de geest ook afmat

beloont met genot of straft met pijn

– het lichaam blijft zich alles herinneren

SALVASTRA Ik wek mijn man als je niet gaat

GIROLAMO Hou je van hem?

SALVASTRA Ja – en hij houdt ook van mij

Ik geef dat echtelijk geluk niet op

GIROLAMO Onze liefde laat zich niet blussen

SALVASTRA Hoe kom je daar in godsnaam bij?

Dit is lachwekkend – ga nu weg

Je hebt geen schijn van kans mij nog te winnen

Onze kindertijd is echt voorbij

GIROLAMO Ik hou van jou en jij van mij

Ontken het niet

Een liefde die zo voelbaar is

is wederzijds

SALVASTRA Die liefde liet zich heel goed blussen

door een andere

– een grotere

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Ik vraag je Girolamo voor de laatste keer om weg
te gaan

of ik ga gillen

GIROLAMO Waarom ben jij ontrouw aan onze
liefde?

SALVASTRA Ik ga nu gillen

GIROLAMO Alsjeblieft ik hou al op

Ik ga – –

SALVASTRA Ga dan – –

GIROLAMO Het spijt me

Ik ben totaal verkleumd

SALVASTRA Je trilt en beeft – het spijt me je zo te
zien

GIROLAMO Mag ik niet even – heel even bij je
liggen

een paar seconden in de eeuwigheid

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Ik raak je met geen vinger aan

Als je in slaap valt vlieg ik weg

en zal je nooit meer zien

Ik laat je dan voorgoed met rust

SALVASTRA Vooruit – heel eventjes

maar bij de geringste aanraking gil ik het uit

en lever ik je uit aan mijn echtgenoot

GIROLAMO Hij ging naast haar liggen

strekte zich tegen haar aan

– lepeltje lepeltje – –

SALVASTRA Raak me niet aan

GIROLAMO Met geen vinger

Niets in mij eist jou nog op

SALVASTRA Slaap lekker dan

GIROLAMO Slaap zacht

SALVASTRA Slaap je al?

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

GIROLAMO Hij sliep

SALVASTRA Of hij deed maar alsof

GIROLAMO Nee echt

Hij sliep meteen in

En zij?

SALVASTRA Zij voelde hem

Al raakte hij haar met geen vinger aan

maar haar rug werd warm

want hoewel ze hem afwees

wees haar rug hem niet af

En zij zei niets terwijl haar rug sprak

GIROLAMO Wat zei haar rug dan?

SALVASTRA Haar rug zei: kom alsjeblieft

ik ben warm

– warmer dan je hand

voel maar – –

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

GIROLAMO Lieve rug – ik raak je niet aan
– dat heb ik beloofd

Maar jouw rug voelt mijn hand
ook als ik je niet aanraak

SALVASTRA De tastzin van een rug is
fenomenaal
zelfs op afstand

Het is het grootste voelorgaan dat een mens
heeft

Het tast de ruimte af op de aanwezigheid van een
ander lichaam

Mijn rug voelt de warmte van jouw buik

GIROLAMO En mijn buik rekt zich uit om jouw
rug te bereiken

SALVASTRA Raak je me aan?

GIROLAMO Nog niet

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

SALVASTRA Ik voel het al wel

GIROLAMO Maar ik raak jou niet aan – dat heb ik
beloofd

En bovendien slaap ik

SALVASTRA En toch voel ik dat je het wilt

Mijn rug wil het ook – voel je dat?

Wat maakt het ons uit of het een droom is?

Wij dromen dezelfde droom

Mijn rug voelt jouw buik

huid op huid –

en ik voel hoe je daarin een opening zoekt

Voel je dat? Voel – – –

Slaap je al?

GIROLAMO Ja

Hij sliep

dieper en dieper

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

zo diep als een mens normaal niet komt
en zij voelde dat
en dat trok haar ook naar beneden
in een diepe slaap
waar ze twee uur later pas uit wakker werd

4.

EDMUND Wie is dat?

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

SALVASTRA Een man

EDMUND Ken je hem?

SALVASTRA Nee

EDMUND Slaapt hij?

SALVASTRA Hij is dood

EDMUND Dood –

Hoe weet je dat?

SALVASTRA Voel maar

EDMUND Heb je hem aangeraakt?

SALVASTRA Hij is koud als een lijk

EDMUND Hoe komt die man in ons bed?

Je lag naast hem

Heb je hem niet gevoeld?

SALVASTRA Net pas

Ik sliep heel diep

EDMUND Hij moet weg

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Dadelijk worden we er nog op aangekeken
of van moord beticht

SALVA STRA Hij is gewoon dood gegaan

EDMUND Hoe weet je dat?

SALVA STRA We hebben hem toch niet vermoord

EDMUND Je moet dat toch gemerkt hebben

– dat er een dode naast je kwam liggen

SALVA STRA Toen leefde hij nog

EDMUND Dat weet je niet

SALVA STRA Dat kan toch niet anders

EDMUND Heb je dan gevoeld dat hij naast je kwam
liggen?

Misschien heeft iemand hem hier neergelegd

Lag hij tegen je aan?

SALVA STRA Nee

EDMUND Zo ziet het er anders wel uit

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Lepeltje lepeltje

Voelde je niks in je slaap?

Heb je gedroomd?

SALVASTRA Nee

EDMUND Hij moet weg nu

– meteen

SALVASTRA Waarheen?

EDMUND Naar buiten – maakt niet uit

We snijden hem in stukken

SALVASTRA Nee!

EDMUND Ze zien ons dadelijk een lijk naar buiten

slepen

Maar ik ken die jongen

Dit is niet zomaar iemand

– dit is de zoon van mevrouw Sighieri

hoe heet hij –

Garolami of zoiets

of Girolami

SALVASTRA Girolamo

EDMUND Je kent hem dus

en je houdt van die knaap

SALVASTRA Nee –

EDMUND Ik weet alles

Je moeder heeft het me verteld

en ook dat hij in Parijs was gaan wonen

SALVASTRA Dat is al zo lang geleden

Het was een jeugdliefde

Ik hou allang niet meer van hem

EDMUND Geloof je het zelf?

Als hij nog leefde zou ik hem vermoorden

Wat moet ik hier nu mee?

Dadelijk krijg ik nog de schuld

Zijn er sporen van geweld?

Blijf van hem af

Je hebt hem al voldoende aangeraakt

die Garilamo van je – –

Giroloma

Frigolami

En nu ligt hij hier in jouw bed

In ons bed

Een lijk

Hij moet ziek zijn

– zo jong als hij is

Waarom heeft z'n hart het anders begeven?

Heb je gezien hoe hij erbij ligt

– met die samengeknepen vuisten?

Voelde je werkelijk niet dat hij bij je kroop

– tegen je aan?

Of is hij soms in je geweest

– is hij zo gestorven

terwijl hij in je was

– lepeltje lepeltje dood!

Wees eerlijk –

SALVASTRA Ik wilde dit niet

EDMUND Meen je dat nu?

Huil je om hem of om mij?

Hoe is het mogelijk dat mijn vrouw mij

achter mijn rug – in mijn slaap –

bedriegt met een dooie

trekt aan de mond van Girolamo

‘Ik ben niet dood – ik hou van haar!’

Hoor je dat? En jij?

Jij houdt van die dooie

meer dan van mij

van koud vlees

van een lijk

Als dat geen ware liefde is –

Daarvan win ik het nooit

en daar wil ik ook niet tussen komen

Ik neem mijn verlies

en zal jullie verder niet storen

Jij bent nu van hem Salvastra

niet meer van mij

Neem deze liefde maar voor wat hij je waard is

als je blieft – – *verdwijnt*

5.

SALVASTRA Girolamo –

Ah –

M'n liefste –

Waarom ben je dood gegaan?

Van verdriet?

Kan je dood gaan van verdriet?

Ja?

Hoe doe je dat?

GIROLAMO Dood gaan is een beslissing

Als het verlangen te langdurig is

en de vervulling uitzichtloos

dan kun je het gaan doen

Je concentreert je langdurig

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

en richt je met alle kracht die je in je voelt
op de wil om te sterven
tot je helemaal samenvalt met de onwil
om te leven

Je knijpt je vuisten samen
en dan laat je de geest langzaam los
Je geeft je over

– kruipt langzaam je lichaam uit

Het voelt alsof je vloeibaar wordt

SALVASTRA En dan?

GIROLAMO Probeer maar als je wilt

SALVASTRA *probeert het*

Het lukt niet

GIROLAMO Het lukt alleen maar als je het wilt

Kijk me aan – dan doe ik met je mee

SALVASTRA Toen alles nog mogelijk was

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

bleef mijn hart gesloten
en nu alles verloren is
werd het plotseling opengerukt
Begrijp jij dat – Girolamo?

GIROLAMO Wij waren nog niet opgebrand
Je hebt je mooi vergist
Iedere liefde draagt wel een lijk met zich mee
uit een voorbije tijd

SALVASTRA Wij waren nog niet opgebrand
Wij laten ons niet blussen
Door wie dan ook
Wij branden –
ja wij branden
en we laten ons niet blussen

HET HOOFD

Personages

Nello

Cecco

Rinuccio

Lorenzo

Lisa

Betta

I.

NELLO Op Sicilië leefden eertijds drie kooplieden

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Nello Cecco en Rinuccio

Ze kwamen uit hetzelfde nest

en waren stinkend rijk

CECCO Mmmm

NELLO Meer stinkend dan rijk misschien

en zo bedrijvig als ze waren

hadden ze alle reden

om zich de meesters van Sicilië te wanen

LORENZO Op een dag meldde zich een vrolijke

jongen op zoek naar werk

NELLO Wie ben je

waar kom je vandaan

wat kun je

en wat wil je persé niet?

LORENZO Ik wil niets niet

en kan alles wat je me vraagt

en wat ik niet kan ben ik bereid te leren

Ik kom uit het noorden en Lorenzo is de naam

NELLO Lorenzo

RINUCCIO Gatvardamma

NELLO Neem het mijn broer niet kwalijk

LORENZO Nee hoor

CECCO Mmmm

LORENZO En wat verkopen jullie eigenlijk?

NELLO Liefde

LORENZO Liefde –

NELLO Pure liefde

vloeibare liefde

LORENZO Olijven

NELLO Eeuwige vruchten onder de eeuwige zon

We doen ook zaken over zee

in Salerno Tunis Cagliari

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

– in Napoli hebben wij een uitvalsbasis
voor de noordelijke markt

LORENZO Aha –

NELLO Wij houden van het leven

van ons land

van de boomgaarden

de mensen die voor ons werken

de huizen en de paarden en de koeien

Alles wat met liefde wordt gevoed bloeit op

– toch?

LORENZO Jaja

NELLO Het gehele gilde op dit eiland is van ons

de olie vruchten pitten vaten

landerijen eindeloze gaarden

en de boeren en de plukkers en de persers

vatendragers verkopers en uitvaartondernemers

want wie het leven liefheeft moet ook de dood
omarmen

– vind je niet?

CECCO Mmmm

RINUCCIO Mmmmmmmmm!

LORENZO O ja

NELLO Wij leven dichtbij de natuur

– jij ook?

LORENZO Ja nou

NELLO En jij wilt onder de vleugels van onze
onderneming je talenten verder ontplooiën

Laat eens zien wat je in huis hebt allemaal

LORENZO Wat willen jullie zien?

NELLO Kun je koken

sjouwen

vechten als het moet?

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

En ben je goed in tellen

pellen

persen

doorverkopen?

Kun je schelden

blaffen

op de uitkijk staan

je mond houden

en in het algemeen doen

wat je wordt gezegd?

LORENZO Dat kan ik allemaal wel denk ik

Of ik kan het leren

NELLO Dan ben je een van ons

Geniet van onze rijkdommen

en alles wat ons land te bieden heeft

De zon komt iedere dag voor niets op

en we zullen je niet overbelasten

Lisa verschijnt met de pasta.

NELLO Onze zuster kookt voor ons

elke dag op het middaguur

En de rest is liefde

LORENZO Liefde –

LISA Pure liefde

NELLO De liefde van de broers beleefde iedere dag

bij het middagmaal een hoogtepunt

wanneer hun zuster Lisa de oliën van het land

had gemengd met kaas en knoflook en basilicum

uit eigen tuin

Jij eet ook mee vandaag

LORENZO O ja?

iedereen aan tafel

NELLO Jij mag ons altijd alles vragen

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

LORENZO Cecco is stilletjes

NELLO Die heeft geen tong

Ongelukje ooit

LORENZO O ja? –

En eh –

NELLO Vraag wat je wilt – wij praten hier met

volle mond

LORENZO Rinuccio is ook weinig spraakzaam

NELLO Rinuccio is gevallen toen hij zes was

van een rots

en daardoor is hij dom gebleven

LORENZO Ach – ja?

Zo

NELLO Nou –

nu weet je alles

– toch?

LORENZO Nou eh – –

NELLO Jij vraagt je zeker af

hoe we dat doen hier met de liefde – –

de liefde – – Lisa schep nog eens op

De rompslomp van een huwelijk is tijdrovend

en kost geld en goed

en er lopen er genoeg hier op Sicilië

die een centje willen bijverdienen

LORENZO Ach zo ja –

Ja –

NELLO Jij snapt wat wij bedoelen

– toch?

LORENZO Jaja

NELLO En zo doe jij dat ook

LORENZO O ja –

NELLO Wij houden graag de liefde puur

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Een olijf pers je niet eindeloos uit

Als het lijf maar aan z'n trekken komt

Wij regeren met het hoofd – snap je?

Jij snapt dat allemaal

Jij verdient nog wat – Lisa! – schep Enzo nog eens

op

Lorenzo – wij noemen jou Enzo

LORENZO Jaja

NELLO Jij bent bijna een broer van ons

LORENZO Een broer –

NELLO Bijna – –

Hoe vind je dat Enzo?

LORENZO Heel goed

NELLO Cecco – Runiccio – we hebben er een broer

bij

en we noemen hem Enzo

Als dat geen liefde is –

2.

BETTA Maar de liefde trok nog een ander spoor

Met de komst van Lorenzo

ontstond in Lisa's leven plotseling

een ander vergezicht

LISA Lorenzo –

BETTA – die vreemdeling

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Hij is me ook opgevallen

Ik zou er niet aan beginnen

Hij heeft een noordelijk accent

LISA Nello heeft hem goedgekeurd

BETTA Niet als man voor jou

Er is geen plaats voor een vreemde man in jullie
huis

LISA Ach wat is vreemd?

Die jongen is mij meer vertrouwd al na één dag
dan Nello die ik al mijn hele leven ken

BETTA De raad van haar hartsvriendin mocht niet
baten

Lisa verloor alle wilskracht

als zij Lorenzo in de ogen keek

en ook als hij maar in de buurt was

of zelfs als ze alleen maar aan hem dacht

LISA Ik denk wel eens –

BETTA Laat me raden

Lorenzo?

LISA Hoe weet je dat?

BETTA Lorenzo die eerst ook nog wat
belangstelling voor Betta toonde –

LORENZO O ja – ?

BETTA – had binnen de kortste keren enkel nog
oog voor Lisa

LISA De liefde roept

Ik wil het

– het moet

BETTA Het –

LISA Jij weet heel goed wat dat is

Jij doet het met mijn broer

BETTA Dat is geen liefde

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

LISA Betaalt hij je goed?

Het maakt me ook niet uit

Zie je hoe mooi Lorenzo is?

Ik wil het ook

BETTA Wat zie je in die jongen?

LISA De hemel als hij in me is

De brand in heel mijn lijf

Hij maakt een vrouw van mij

Ik ga misschien wel met hem mee

BETTA Je kunt niet weg dit is jouw plek

LISA Weg is beter dan hier

BETTA Dat mag niet

Jij hoort hier

Nello zal razend zijn

LISA Ik wil Nello niet meer als broer

Je moet me helpen Betta

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

BETTA Waarmee?

LISA Jij blijft op de uitkijk staan

Niemand mag het zien

BETTA En dan – ?

LISA Bedankt *rent naar Lorenzo*

BETTA In de struiken

op het strand

op het veld

in de bosjes

in de tuin

tussen de basilicum

Toe maar –

gaan jullie maar je gang

Het is een mooie jongen

Hij hoort hier niet

en hij heeft geen ruggengraat

maar het is een mooie jongen

LORENZO Voor de winter invalt gaan we

er vandoor

samen

naar het noorden

LISA Ik kan niet zomaar weg

LORENZO Je moet je hart volgen

LISA Mijn hart is in jouw lijf gekropen

Jij bent gelukkig geen broer

Jij lijkt er niet eens op

Jij bent iets heel anders

Jij bent een man

En je hebt een vrouw van mij gemaakt

en nu wil ik geen zuster meer zijn

en ik ga met je mee naar het noorden

Zoen me nog eens hier

en hier

LORENZO En hier

LISA Overal

3.

NELLO Het was een kwestie van tijd tot een van
de broers er achter zou komen
Maar Betta vond dat ze het lot wat moest
bespoedigen

BETTA Nello schat –

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

NELLO Genoeg

BETTA Kan er geen bedankje af vandaag?

NELLO Ik betaal je al meer dan voldoende

BETTA Nog niet het kleinste compliment

NELLO Het is klaar *geeft haar geld*

Je wordt bedankt

Meer liefde zit er vandaag niet in

BETTA Karig is het loon van alle vrouwen

Hoewel jullie zuster het tegenwoordig beter heeft
getroffen

NELLO Lisa? –

BETTA Zij lijkt onverzadigbaar met die Lorenzo

Ik zag ze in een innige omhelzing

Tussen de basilicum – in de tuin

En ik had toch wel stellig de indruk dat het om

gslchtsgmnschp ging

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

NELLO Om een wat- !?

BETTA Nou ja ik bedoel dat ze naakt enzo –

NELLO Enzo? Met onze zus?

BETTA Ik kon het ook niet zo goed zien

NELLO Horen jullie dat? – Cecco!

Rinuccio!

RINUCCIO Gatvardamma – !

CECCO Mmm – –

NELLO Geen vinger steekt die Enzo naar haar uit

of hij is al z'n vingers kwijt

Ik ruk z'n ogen uit

en z'n mond naai ik dicht

Onze liefste zus vraagt om respect

Dit is Gomorra niet!

Wat denkt die Enzo dat hij is?

Koning van Spanje?

Wie onze maagd bevlekt hangt spoedig aan het
kruis

BETTA Ik weet het ook niet helemaal zeker
Het was natuurlijk maar een ogenblik dat ik het
zag
en zeer gedeeltelijk
en nogal vaag – –

NELLO Het is mij helder zat
Het kwaad is geschiedt
en wordt met kwaad verdelgd
Die etter snoot zijn zaad in onze zus
Wij roeien het wel uit
Gaat heen! *Betta verdwijnt*
Enzo! Enzo! Enzo!

LORENZO *verschijnt*

Nello! Nello! Nello!

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

NELLO Grapjas

– zeg mij eens –

jij hebt toch geen oogje op onze zuster?

LORENZO Een oogje?

NELLO Wij hebben heus gezien hoe gevoelig jij bent

voor de schoonheid van onze zuster Lisa

LORENZO Lisa is een schitterende vrouw

dat kan ik niet ontkennen

maar ik zou niet durven naar haar om te zien

langer dan de beleefdheid vereist

NELLO Dat is heel mooi van jou

Ik ga er dan ook vanuit dat jij geen heimelijke verlangens koestert

LORENZO Nee –

NELLO Want jij weet: niets is minder gepast

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

En je wilt de verstandhouding met je werkgever
en met je broers

op geen enkele wijze in diskrediet brengen

LORENZO Natuurlijk niet

NELLO Laat staan dat jij je zou wagen aan een

gslchtsgmnschp

of een coïtus –

copulatie –

cohabitatie dinges – –

LORENZO Nee – natuurlijk niet

Dinges doe ik nooit

NELLO Wat denk jij Cecco – liegt Enzo?

– liegt onze broer?

CECCO Mmmm

NELLO Wat is dat – ja of nee?

CECCO Mmmm

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

NELLO Cecco denkt dat jij liegt Enzo

En hoe denkt Rinuccio er over?

RINUCCIO Gatvardammagatvardamma – –

NELLO Het oordeel is eensluidend Enzo

En ik kan me er ook niet aan onttrekken

Dit is bloedschande! –

Denk daar eens over na

Ben jij bij Lisa in de buurt geweest

dichterbij dan tolerabel is voor het fatsoen?

Dat kun je toch niet maken

Wij hebben een grens te trekken

loyaal als we zijn als broers

Wij houden namelijk allemaal van onze zuster

– zozeer als van wijlen onze moeder

Niemand komt daar in de buurt

– geen broer geen neef geen oom

Wij willen kwaliteit voor onze zus

Tot op heden vonden wij nog geen geschikte

kandidaat

Helaas!

Of dacht jij dat jij wel voldeed Enzo?

Wat denken wij – ?

De broers schudden van nee

Ben jij nu nog een broer?

Die titel ben je kwijt

Om de schande van het bloed te beperken

ben je vanaf nu broer-af

Dat is niet leuk – weet ik –

maar het is te laat om er nog iets aan te doen

We gaan je straffen vriend

– je zegt niet veel

Hoe had je het zelf gedacht?

LORENZO Ik hoef geen broer te zijn

– dat maakt me allemaal niet uit!

Ik blijf hier toch niet

en ik hou van Lisa – ja! –

en dat is wederzijds

NELLO Dat geloof ik niet

Maar we zullen voor de zekerheid

de rotte kies wel trekken

met wortel en al

Cecco – !

Mijn broer weet hoe het is om zonder tong door

het leven te gaan

Hij zou het je wel willen vertellen

maar dat ligt een beetje ingewikkeld

en hij kan het je daarom beter laten voelen

Cecco – ga je gang

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

CECCO Mmmm

NELLO Cecco wrikte eerst Lorenzo's kaak uit zijn
gewricht

en sneed met een paar ferme uithalen

het sponzige vlees uit het ontwrichtte smoel

NELLO Is dat genoeg?

CECCO *schudt met zijn hoofd*

Mmmm

NELLO Na de tong nam Cecco met zijn mes

Enzo's geslacht onder handen

Sporen van een bewijs ontwaarde hij niet aan het
slappe deel

Heeft hij daarmee onze zus – ?

CECCO *knikt*

Mmmm

NELLO Lorenzo maakte het niet lang meer mee

en bloedde als een rund snel leeg

Bij wijze van toegift richtte Rinuccio's brute

kracht zich op Lorenzo's lijk

Nello kon het zijn zwakzinnige broer niet

weigeren

Hij trok Lorenzo's haren uit z'n hoofd

peuterde hier en daar de hoofdhuid los

en trok het vel van zijn gezicht

Omdat Lorenzo nog wat spasmen vertoonde

sloeg hij diens adamsappel met een korte

vuistslag naar binnen toe

brak de nek

en scheurde maar meteen Lorenzo's hoofd

van zijn verder nog redelijk ongeschonden lijf

RINUCCIO Gatvardamma –

NELLO Stop! – Het is genoeg

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Begraven maar

Geen sporen wil ik zien

Het is helemaal klaar

Daar zijn we mooi vanaf

– net voor het middaguur

Lisa staat al met de pasta klaar

LISA *verschijnt*

Waar is Lorenzo lieve broers?

NELLO Wie is dat ook alweer?

Lorenzo? – Lorenzo?

LISA Hij is toch onze broer Enzo

NELLO Enzo – o die heb ik naar het vasteland
gestuurd

om een nieuwe handelspost te bemannen

LISA Wanneer komt hij terug?

NELLO Dat kan wel even duren

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

LISA Hoe lang denk je?

NELLO Over Enzo denk ik niets

– noppes blanco wit op wit

Ben je soms verliefd op dat stuk ongeluk?

LISA Ik – niet –

Het was alleen zo een gedachte

NELLO Als je nog één keer naar hem vraagt

snijdt Cecco die gedachte uit je hoofd

Ik wil zijn naam ook niet meer horen

Enzo! Zo – dit was de laatste keer *verdwijnt*

LISA En toen begon het huilen

BETTA *verschijnt*

Wat is er?

LISA Lorenzo is weg

BETTA Waar is hij dan naar toe?

LISA Dat weet ik niet

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

De wereld is zo groot

BETTA Het spijt me voor je

Je vindt vast een nieuwe vent

LISA Hij moet toch ergens zijn

Hij wilde er met mij vandoor

En ik met hem

Is hij nu alleen naar zijn familie terug?

Heb jij het uit zijn hoofd gepraat om samen met
mij – ?

Of heb jij hem verleid?

Ik weet dat jij dat kunt Betta

Ik wil hem terug

Vertel me waar hij is

BETTA Dat weet ik ook niet – heus

Hij heeft geen ruggengraat

Misschien is hij gevlucht

LISA Hij vlucht niet alleen

Eén lichaam zijn wij

Ik ben het loof aan zijn boom

Als hij weg is verdorren zijn takken in mij

BETTA Huil maar

Daarvoor ben ik je hartsvriendin

4.

LORENZO Toen was hij er ineens

LISA Wat is er met je hoofd?

LORENZO Ik ben vermoord

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

LISA Verminkt

LORENZO En dood

LISA Dat kan niet want je spreekt

LORENZO Dit is een droom

LISA Ik slaap toch niet

Waar was je al die tijd

Je hebt niet eens afscheid genomen – !

Hou je niet meer van me?

LORENZO Ze hebben mij gedood

– je broers

LISA Dat kan niet

LORENZO Je kunt me niet aanraken

LISA Ik zie je toch

LORENZO Een schim van de man die ik was

Mijn lichaam ligt begraven in de tuin

LISA Waar dan?

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

LORENZO Naast de basilicum

Je loopt al weken over me heen

zonder het te weten

als je de plantjes verzorgt

Je tranen hebben mij gewekt

LISA Ik graaf je op

LORENZO Doe dat maar niet

LISA En dan zet ik je in een bloempot

LORENZO Daar pas ik toch niet in

LISA Alleen je hoofd

Ik hou van je hoofd

LORENZO Zoals het nu is – ?

LISA Natuurlijk

LORENZO En m'n handen

– houd je ook nog van m'n handen?

LISA Ja natuurlijk

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

LORENZO En van m'n voeten?

LISA O ja – ik houd veel van je voeten

LORENZO En van m'n buik?

LISA Ik houd zoveel van je buik

van je hoofd

en van je hele lijf

Die nacht groef Lisa het lichaam op

Lorenzo's hoofd lag los

Ze legde het in een bloempot

Om geen argwaan te wekken plantte ze er een

paar stekjes basilicum bovenop

De rest van zijn lijf beminde ze onder het

maanlicht

Ze wreef zijn handen warm

verwarmde z'n voeten onder haar oksels

en met haar adem verwarmde ze z'n buik

Zijn geslacht was hij kwijt zag ze wel
maar ze had hem daarom niet minder lief
en kuste hem – zo koud als hij was – weer even
tot leven

LORENZO De pot zette ze in de vensterbank van
haar kamer

Vanaf dat moment was het huilen helemaal niet
meer te stoppen

5.

RINUCCIO Gatvardamma – !

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

NELLO Rinuccio zag het als eerste

BETTA Wat zag hij?

NELLO Seks

BETTA Seks –

NELLO Met een plantenbak

BETTA Lisa heeft seks met een plantenbak – ?

NELLO Het wordt steeds gekker

eerst die affaire met die knaap

en dan dat onbeheerste huilen

– nachten achtereen gejengel en gebrul –

en nu is ze plotseling intiem met een bloempot

Dagenlang hangt ze boven dat onkruid

aait de plantjes

woelt door de aarde

klemt de pot tussen haar trillende armen en

benen

en kermend zakt ze dan ineen

BETTA Ze ziet er zelf uit als een plant

– helemaal verwelkt

NELLO Die plant moet weg

BETTA Het is basilicum

Ze heeft een enorme oogst de laatste tijd

NELLO Ik kan geen pesto meer zien

Cecco – Rinuccio – !

De broers namen Lisa de pot af en gooiden hem

weg

LISA En het hoofd?

NELLO Welk hoofd – ?

LISA Er zit een hoofd in die plantenbak –

van Lorenzo – –

NELLO Het hoofd was weggerold

Lisa – helemaal buiten zinnen – rende er achter
aan

maar de broers pakten het haar af

BETTA Is dit een hoofd?

Het ziet er niet zo uit

NELLO Het is Lorenzo

BETTA Onherkenbaar

NELLO De broers begroeven het opnieuw

LISA Waar is het hoofd?

Waar is het nu?

Waar is Lorenzo?

NELLO Onze zuster is gek geworden

LISA Geef me Lorenzo!

Lorenzo!

Enzo! – Enzo!!

NELLO Wat denk je – Cecco?

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

LISA Enzo – !

Enzo – !

Enzo – !

CECCO Mmmmm

NELLO Rinuccio gaf de eerste klap

Cecco stond erbij en deed niet eens zoveel

Het was toch zijn zuster en hij voelde dat het
eigenlijk niet kon

BETTA De broers wilden haar niet begraven

Dat heb ik toen maar op me genomen

Lisa ligt nu bij Lorenzo

onder de basilucm –

en diep onder de grond

bedrijven ze nog steeds de liefde

of hoe heet dat nou – – necrofilie

DE AFWIJZING

Personages

Gautier

Restituta

Violante

Louise

Bisschop van Rouen

Hofhouding

I.

GAUTIER Het was in een tijd van oorlog
– een Europese oorlog –
ik zal u niet vermoeien met details
Het is voldoende dat u weet dat de koning
en zijn zoon – de kroonprins van Frankrijk –
ten strijde waren getrokken
en het land onder gezag was geplaatst van een
edelman
genaamd Gautier – graaf van Antwerpen
die in opdracht van de koning optrad als
landvoogd
Gautier was één van de meest verfijnde
innemende en plichtsgetrouwe mannen die men
zich kan indenken
en wellicht was er in die tijd niemand

die het ridderlijk ideaal dichter benaderde dan hij

RESTITUTA Monsieur – –

GAUTIER Gautier kweet zich met beleid en

nauwgezetheid van zijn taak

en pleegde bij alle beslissingen vooraf overleg met

de koningin en haar schoondochter

want hoewel beide vrouwen onder zijn hoede

waren geplaatst

behandelde hij hen toch met het respect dat hij

hen

als zijn meerderen verschuldigd was

RESTITUTA Monsieur – – –

GAUTIER Waarmee kan ik u van dienst zijn

mevrouw?

De kroonprinses die haar positie als toekomstig

koningin van Frankrijk

niet alleen aan haar afkomst te danken had
trad in haar volle uitrusting voor Gautier
gewapend met alles wat haar tot vrouw maakte

RESTITUTA Monsieur – – – –

GAUTIER De onkreukbare landvoogd

negeerde de prikkelingen zo goed als hij kon
en sprak als altijd met zijn volle verstand

Vertelt u mij wat de reden is van uw verzoek aan
mij

om voor u te verschijnen

RESTITUTA Monsieur – – – – –

GAUTIER Oui oui – –

RESTITUTA – – – – –

GAUTIER Indien u wenst dat ik weer ga

dan zal ik dat zonder aanstoot doen mevrouw

RESTITUTA Monsieur – – – –

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

GAUTIER Wenst u een glaasje water

of is er iets wat ik direct voor u kan doen?

RESTITUTA - - - - -

GAUTIER U maakt u wellicht zorgen over meneer
de kroonprins

zo kan ik mij voorstellen

Wij hebben echter nog geen nieuws ontvangen

– noch in goede noch in minder gunstige zin –

maar vertrouwen er op dat de overwinning nabij

is

en dat meneer uw gemaal spoedig levend en

gezond

van het slagveld zal terugkeren

RESTITUTA - - - - -

GAUTIER Ik zal een kamerdienaar roepen om u

verder te verzorgen

RESTITUTA Nee! – – monsieur – blijf

Ik smeeek u mij met raad en daad bij te staan in

wat ik u te vragen heb

Ik moet bekennen dat ik

nu mijn echtgenoot langdurig weg is

en ver buiten de orde van dit hof –

verweesd van zijn aandacht

mij weet overgeleverd aan de grillen van mijn

heimelijke wensen

en geen weerstand kan bieden aan de kracht van

de vleselijke lust – –

die zo – – zo onweerstaanbaar is dat – –

GAUTIER Ja –

RESTITUTA dat – –

dat – – –

GAUTIER Dat is gezegd – –

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Ik misversta u niet mevrouw

– vertelt u maar – –

RESTITUTA In de verveling van mijn weelderig
bestaan

heb ik me door de passie laten meeslepen

en heb ik mijn hart verloren

GAUTIER Ik vreesde al zoiets mevrouw

Wie is als ik zo vrij mag zijn het object van uw
begeerte?

RESTITUTA Mocht daar ooit iets van uitlekken
dan zou het als hoogst onfatsoenlijk worden
beschouwd

dat besef ik heel goed

GAUTIER Ik tred op als uw vertrouwenspersoon
mevrouw

en zwijg als het graf

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

en behartig – voor zover te scheiden –
zowel uw persoonlijke belangen
als het staatsbelang
maar ook indien ze strijdig zouden zijn
zwijg ik als het graf over al wat u
ook maar in de geringste mate zou kunnen
schaden

RESTITUTA Maar wat niet weet wat niet deert
en bovendien is Amor me zo welgezind geweest
dat hij mijn verstand niet heeft beneveld
bij de keuze van een minnaar
maar het integendeel juist heeft gescherpt
waardoor ik ben gaan inzien dat u –
monsieur Gautier – u alleen – het waardig bent
door een vrouw van mijn stand bemind te worden

GAUTIER U weet dat ik zo pas mijn vrouw heb
verloren

en dat ik met al mijn kracht en wijsheid
nu alleen zorg draag voor mijn dierbare dochters
die zo jong als ze zijn het zonder hun geliefde
moeder moeten doen

RESTITUTA U bent immers de meest knappe
en innemende

meest fijnzinnige en wijze ridder in heel het
Franse rijk

en daarom smee ik u in naam van de liefde die
ik voor u koester

mij uw genegenheid niet te ontzeggen

maar u te ontfermen over mijn jeugdigheid

die voor u smelt als ijs voor het open vuur

GAUTIER Dit is waanzin mevrouw

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

RESTITUTA Waanzin teert op het zelfde vuur als de
passie

alleen de grandeur van uw borst kan doven wat er
in mijn buik ontvlamt

Ik hou van u – van u meneer – van u
– en bid om wederkerigheid

GAUTIER U maakt een vergissing mevrouw

RESTITUTA Mijn eigen vlees is onvoldoende als
niet het uwe mij omhult
want niets ben ik zonder u
helemaal niets

Weerloos sta ik voor u
en ontbloot mijn grootste zwakte
– geef mij over aan uw aandacht

Ik neem afstand van de schroom die ik voel
om u tot eigenaar te maken van mijn lichaam

en alle liefde die ik daarbij produceer
mag u de uwe noemen

GAUTIER Mevrouw – –

wanneer ik u zou toestaan om uw eigen heer
die ook de mijne is
op een dergelijke wijze aan te tasten in zijn eer
– dan laat ik mij nog liever vierendelen

RESTITUTA U weigert – ?

U – ?

GAUTIER Het fatsoen mevrouw staat dit niet toe
mijn eigen wil is veel te onbeduidend

RESTITUTA Hoe durft u mij af te wijzen?

GAUTIER Ik zou het niet wagen mevrouw
en wijs u ook niet af maar wijs u op
de gedeelde belangen die wij dienen

RESTITUTA Wie denkt u dat u bent

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

U weigert niet een aanstaand koningin
lief te hebben op de wijze die van u wordt
gevraagd

U dient – en hebt te dienen
– dat is de plek die u verdient

Zo niet bent u de grond niet waard
waarop u staat

De lucht die u verplaatst is meer waard
dan het goddeloze vet
waaruit uw weigerachtig vlees bestaat

U refuseert mij niet uw dienst!

GAUTIER Ik heb gezegd mevrouw – –

Wees redelijk

– ik smeed u dat

RESTITUTA Ik laat mij niet bespotten

door een laaghartige ridder als u

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

en mijn gevoelens door het slijk van de afwijzing
halen

Als u mijn hart durft te breken
zal ik niet rusten voor ik op mijn beurt
het uwe zal hebben geknakt en verscheurd
en dat zweer ik

– dat zweer ik bij God – –

En ze woelt haar kapsel wild door elkaar
scheurt zich de kleren van het lijf en roept:

Mijn God!

Blijf van me af Gautier!

Gij smeerlap!

Gore graaf!

Gemene verkrachter!

Help!! – het is Gautier!

– de graaf van Antwerpen

die mij aanrandt

en probeert te verkrachten – !!

GAUTIER Ik raak u met geen vinger aan mevrouw

RESTITUTA Dat is precies het punt

Jouw onkreukbaarheid is weerzinwekkend

Mijn God! – ik word verkracht!

Help – help!!

GAUTIER Mevrouw – –

RESTITUTA Je hebt jezelf onmogelijk gemaakt

Gautier

maak dat je wegkomt van dit hof

en van het vasteland

scheurt haar rok kapot, ensceneert de aanranding

De graaf onteert mij – help!

Die man schendt alle regels van fatsoen

En hij is in mij geweest – mijn God

waarom hebt u mij verlaten

– waarom – mijn God – waarom?

hofhouding op

HOFMEESTER O majesteit hoe voelt u zich?

RESTITUTA Wat denken jullie?

Vies

misbruikt

en door het slijk gehaald

HOFMEESTER Wat is er dan gebeurd?

RESTITUTA Ik was alleen maar aardig en beleefd –

verzocht de graaf om nieuws over mijn man

Hij grijnsde breed

en rolde met zijn ogen

stak zijn tong naar me uit

en pakte me beet

Toen stak hij vingers naar me uit

en meer dan dat

Hij duwde zich in mij

Ik kon niets doen

Verbouwereerd was ik

Verlamd door zoveel onfatsoen

Overal helaas stak hij zijn vingers in

en klauwen en zijn snavel

HOFMEESTER Is hij in u geweest mevrouw?

RESTITUTA In mij –

ja in mij – – *moet huilen*

HOFHOUDING Wij zien het voor ons

ook al willen we dat niet

HOFDAME Is hij in haar geweest?

HOFMEESTER Dat heeft ze al gezegd

Heb jij geen oren?

HOFHOUDING Met zijn klauwen en zijn snavel

In de kroonprinses

De graaf is een monster

Een roofvogel

Misdadiger

Hij heeft zijn positie misbruikt

De situatie

De oorlog

De koning en de kroonprins hebben er een
slagveld bij

2.

GAUTIER Onschuld is moeilijk te bewaren in een
situatie als deze

Dit hof is verzot op drama en de kroonprinses is
zeer geliefd

de dramakoningin

haar wil is wet en haar genot het genot van de
natie

Aan haar kwaadwillige aantijgingen

zal meer geloof worden gehecht

dan aan de zuiverheid van mijn geweten

en het hofkabaal zal luider zijn

dan mijn beroep op innocentie

De wereld is niet gebouwd op goede bedoelingen

– alleen op de kwade receptie ervan

De deugd is geen wapen

Wie zich onkreukbaar toont is zwak

Hoe rechtschapen kan een mens nog zijn vandaag

hoe principieel en uit één stuk?

Of had ik mijn verstand moeten offeren
aan de waan van het moment?

Ik lever mij niet uit aan de grillen van een
majesteit

die haar macht inzet voor eigen gewin
– hoe mooi ze ook is!

Al was ik de laatste die ons fatsoen verdedigde
onze integriteit en onze beschaving!

Wanneer de lust dit rijk regeert is ons einde nabij
Hoe snoer je de onverzadigbaarheid in?

Louise!! Violante!!

Waar zijn jullie?

Louise! Violante!

Waarom komen jullie niet – !?

VIOLANTE Kom mee Louise papa roept

LOUISE Wat een lawaai!

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

VIOLANTE Papa heeft ons nodig

LOUISE Hoe weet je dat?

VIOLANTE Hij roept toch

LOUISE Net zo hard als toen mama stierf

VIOLANTE Harder nog geloof ik

LOUISE Is mama nog een keer dood gegaan?

VIOLANTE Nee Louise dat kan niet

LOUISE Waarom niet?

Wij worden toch ook elke ochtend weer wakker

VIOLANTE Papa – –

GAUTIER Lieve kinderen –

wij moeten er dringend vandoor

VIOLANTE Waarom zo ineens?

GAUTIER De mensen geloven mij niet meer

LOUISE Maar jij bent toch de baas van alle mensen

– ?

GAUTIER Niet langer want de kroonprinses wil
het niet meer

VIOLANTE Waarom?

GAUTIER Dat weet ik niet

VIOLANTE Is ze boos?

GAUTIER Ze spreekt kwaad over mij

VIOLANTE Die mevrouw is gemeen

LOUISE Heb je iets verkeerd gedaan?

GAUTIER Helemaal niet

maar ze klaagt nogal hard over mij

en wie klaagt kan altijd rekenen op steun

LOUISE Klaag jij dan ook eens papa

Die mevrouw is gemeen

GAUTIER Dat kan ik niet mijn kinderen

Dat zit niet in mijn natuur

VIOLANTE Waar gaan we dan naartoe?

GAUTIER De storm die nu over Frankrijk waait
drijft ons naar zee

Engeland is de enige uitweg voor ons

LOUISE Is Engelenland ver papa?

GAUTIER Even de zee over

Dat valt dus wel mee

LOUISE Is mama daar ook?

GAUTIER Nee Louise –

LOUISE In Engelenland wonen alle engelen

GAUTIER Schiet nu maar op

LOUISE Als jij maar wel bij ons blijft papa!

VIOLANTE Kom Louise – we moeten opschieten

LOUISE Wat moeten wij in Engelenland?

VIOLANTE Wij zullen met de armoede genoeg
leren nemen

en gelukkig worden

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

LOUISE Geloof jij dat dat kan?

We hebben al geen moeder meer

VIOLANTE We redden het met minder ook nog wel

We volgen onze vader en ons hart

en als we geluk hebben

ontspringen we de dans van de dood

3.

GAUTIER Ondertussen in Parijs twijfelde niemand

aan de schuld van Gautier

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

die hij door zijn vlucht nog eens bevestigd had
Het schandaal kreeg zulke proporties dat
de graaf zich ook in Engeland niet veilig wist
en met zijn kinderen doorreisde naar Ierland
aan de armoedige rand van Europa
waar zij onder een andere naam een schamel
bestaan leden

RESTITUTA Armoede is de beste vermomming van
de deugd

GAUTIER En wat is de beste vermomming van de
geilheid en de lust?

RESTITUTA Dat is de macht – mijn beste – die les
heb ik je toch wel geleerd

GAUTIER Sterf laaghartig wezen
God verhoedde dat wij elkaar
ook na dit leven tegenkomen

Jij brandt je voeten in de hel

maar ik zal de hemel zien! *verdwijnt*

RESTITUTA Het deerde de prinses weinig want het
lot was haar gunstig gezind

Spoedig na de gezonde terugkeer van haar
prinsgemaal

stierf haar schoonvader – de koning van Frankrijk
en deze liet aan het koninklijk paar een sterk en
machtig rijk na

Toch bleef de kwestie Gautier aan haar vreten

Wat we ook doen om het vuur te blussen

– het geweten kan nooit helemaal vergeten

en in de keuken van haar lust doofden de

vlammen nooit

4.

BISSCHOP Een half mensenleven later laat de
koningin

de bisschop van Rouen ontbieden

Restituta – – Hoogheid – – Majesteit – – Mijn

Koningin – – –

RESTITUTA Bespaar me de rest Guillaume

van je beleefdheidsexercities

Omwegen hangen me de keel uit

en ik heb er ook de tijd niet meer voor

BISSCHOP U bent ziek – –

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

RESTITUTA Ik sta op de valreep van mijn bestaan
– het is een smalle drempel

met aan beide zijden een afgrond

BISSCHOP Wilt u dat ik u de biecht afneem?

Al wat u mij toevertrouwt zal u worden vergeven
dat wil ik alvast verklaren

RESTITUTA We maken zometeen de eind-
afrekening

maar eerst wil ik jouw priesterhart beproeven

BISSCHOP Ik versta u niet geheel

RESTITUTA Weet je niet waarvoor ik je heb laten
komen?

BISSCHOP Ik neem het woord niet graag in de
mond mevrouw

RESTITUTA Vind je mij mooi?

BISSCHOP U bent schitterend als de zon

Het aardse paradijs is onvolkomen zonder u

RESTITUTA Je bent onweerstaanbaar Guillaume

BISSCHOP Als bisschop van Rouen sta ik volledig
tot uw dienst

RESTITUTA Dus ik hoef je niet eens onder druk te
zetten

– dat is helemaal fraai

Anders had ik nog wel enkele middelen om je
liefde af te dwingen

– eenvoudige feiten die een bisschop aan het
openbaar fatsoen niet wenst prijs te geven

BISSCHOP Doet u geen moeite – ik ben
beschikbaar zoals ik heb gezegd

RESTITUTA Vertel me eens eerlijk –

wanneer heb jij het voor het laatst gedaan?

BISSCHOP Gedaan – –

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

RESTITUTA De daad

BISSCHOP De daad was de dag voor gisteren

RESTITUTA Het zou mij deugd doen om je nog een
dagje met uitstel te kwellen

maar mijn tijd is krap – net als de ruimte onder
jouw rokken

BISSCHOP Mogen wij ons tot de daad beperken
mevrouw

Ik had liever andere stof tot gesprek

RESTITUTA We doen het in stilte

Op met die rok

gaat liggen met haar rok omhoog

Neem de tijd die je nodig hebt vriend

BISSCHOP U geeft de wijze aan mevrouw de
koningin

RESTITUTA Noem mij alsjeblieft geen mevrouw

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Ik ben geen koningin nu

– ik ben Tuta

BISSCHOP Tuta – –

RESTITUTA Tuta – Tituta –

Tuta doet het met tutti

Vind jij mij een hoer bisschop?

BISSCHOP U doet suggesties die ik niet hardop

wens uit te spreken

RESTITUTA Doe niet zo bekakt man!

Welke onschuld heb jij nog te verliezen?

Jij bent toch net zo onverzadigbaar als ik

Guillaume

Ik ben als de bedding van een rivier

– panta rhei

alles stroomt tussen mijn benen door

Weinigen gingen jou niet voor

Het is toch geen geheim dat ik het halve hof
– van hoog tot laag – heb afgewerkt
Zelfs onder het oog van mijn echtgenoot
die er zo zijn eigen liefhebberijen op na houdt
en met zijn ene oog wegstijgt
terwijl hij met het andere loenst
naar de jongens in de stallen
Macht – Guillaume – ach ja – –
je weet waar ik het over heb
Niemand heeft mij ooit iets kunnen maken
Zo handig maakte ik gebruik van mijn positie
dat geen van de vrijwilligers die ik ontving
in mijn koninklijke tweespalt
ook maar een syllabe prijs gaf
van de wrede poëzie die ik hen ontlokte
Ik maak al zo lang geen onderscheid meer

tussen rang of stand of leeftijd of geslacht
maar nu richt ik mij weer op het hogere –
jij bent het goddelijk hoogtepunt Guillaume
het lekkerste nog op het laatst – –

BISSCHOP Dat zegt u vermoedelijk tegen ieder die
u wenst te ontvangen

RESTITUTA Deze keer meen ik het echt

Voordat de grote abstinentie begint

wens ik te genieten

van jouw bisschoppelijke staf

Ach Guillaume – het genot

is zo vluchtig als de wind

maar het moet blijven waaien

Waar blijf je nu – ik wil je in mij voelen

Guillaume – waar ben je?

waarom ben je niet in mij

daar waar je hoort te zijn

als ik dat eis – !?

BISSCHOP Ja – ja –

RESTITUTA In mij –

– in mij!

BISSCHOP *rommelt met zijn rokken en komt*

meteen klaar Wacht – !

Ik ben – –

– – te laat –

te vroeg – –

te haastig – – –

RESTITUTA Is dit wat de kerk te bieden heeft

Heb jij daarmee je titel verdiend?

BISSCHOP Het spijt me koningin

RESTITUTA Bezwaar je hart niet met spijt

Guillaume

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

BISSCHOP Maar koningin – –

RESTITUTA Noem mij geen koningin!

Ik hoef al die titels niet meer

Leugens zijn het

Dekmantels

Alle hoogheid is een dekmantel

Koningin is een dekmantel

koningen ministers kardinalen –

allemaal dekmantels!

Ook bisschoppen – Guillaume

ook jij – !

BISSCHOP Het spijt me

RESTITUTA Wat is spijt in het licht van de

eeuwigheid?

– maar ik begrijp het wel

Wat zou je je nog opwarmen aan een oud lijk

Geef toe dat ik oud ben en zo lelijk als mijn
moeder op haar oude dag

BISSCHOP Ach nee

RESTITUTA Leugenaar! Ik ben te oud! Geef toe!

BISSCHOP Nee gaat wel

RESTITUTA De lafheid van de kerk heb ik altijd
gehaat!

De dood mag mij halen

want alleen die is zo machtig

om mijn onverzadigbare natuur een halt toe te
roepen

Alle honger wordt in een enkel mensenleven niet
gestild

en mijn tijd zit er op Guillaume

BISSCHOP Niet u – mevrouw de koningin – maar
ik ben te oud

en het is dan ook mijn nederige persoon die in
deze tekort schiet

Neemt u alstublieft van mij aan dat het mijn
tekortkomingen zijn

die u in honger doen kwijnen

RESTITUTA Jouw tekortkoming is mij wel

duidelijk Guillaume

maar ik brand zometeen mijn voeten in de hel

en als jij wilt vergoeden dat je me de kleine dood
niet hebt gegund

neem mij dan in ruil de biecht af

opdat ik de grote dood zonder vrees kan

aanvaarden

BISSCHOP Hoe groot kan de zonde zijn dat u de hel

zo vreest?

RESTITUTA Er is een leugen monseigneur

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

die zich in mijn lichaam heeft vastgezet als een
gezwel

waardoor mijn buik gezwollen is van spijt

BISSCHOP Ach ja – maar God heeft heus begrip

voor zulks

en rekent leugens niet zo zwaar

Een beetje ontrouw

of een weinig machtsmisbruik

dat zijn kinderspelletjes

en onvermijdelijk voor wie het leven liefheeft

RESTITUTA Het is een leugen die ik niet kan

verkroppen beste bisschop

veel erger dan wat lustgewin of overspel

Ik heb een man zoveel onrecht aangedaan

als geen mens kan terugbetalen in zijn kort

bestaan

Weet u over wie ik het heb?

Het is Gautier – de graaf van Antwerpen

Als u hem nog kent

Vijfentwintig jaar geleden heb ik hem smadelijk

belasterd

zo ernstig en zo misplaatst

dat hij het land is ontvlucht

En weet u waarom?

Omdat hij mij de liefde weigerde

net als u zojuist

met dat verschil dat hij zich niet onthield uit

onmacht

maar principieel zich niet verleiden liet

geheel terecht en in de lijn met zijn

verantwoordelijkheden

BISSCHOP De hel blijft u bespaard mevrouw

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

– ik vermoed dat God u alles vergeeft

RESTITUTA Houd op met die kwakzalverij

– wat God er van vindt interesseert me niet!

Ik wil dat h ij mij vergeeft –

BISSCHOP U bedoelt – –

De koningin trilde en beefde als een bezetene
en even meende de bisschop dat zijn vorstin de
geest al gaf

RESTITUTA Zoek Gautier en breng hem hier

voordat ik het leven laat

vraag de koning om hulp en verleen de graaf de
eer

die ik hem heb ontzegd – schiet op – !

BISSCHOP Al bereid om te sterven sloot zij haar

ogen

en zweefde

in het duistere besef van haar schuld
tussen leven en dood

Gautier, Louise en Violante verschijnen

VIOLANTE De bisschop deed alles om snel gehoor
te geven aan haar laatste wens

En zo kwam het dat Gautier binnen de kortste
keren voor hem verscheen

LOUISE Hij had een baard tot de grond
maar was verder netjes gekapt en gekleed
en hij was niet alleen

BISSCHOP Wie zijn jullie?

GAUTIER Dit zijn mijn dochters
groot geworden in ballingschap
Zij mogen ook vandaag het land weer zien
waar ze geboren zijn

VIOLANTE Is dit de vrouw die ons heeft verjaagd?

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

LOUISE Danken wij aan haar dit ellendige leven?

GAUTIER Dat valt best mee lieve dochters

Wij hebben onszelf gered

LOUISE Dat valt voor de donder niet mee

– die vrouw heeft ons leven verpest!

GAUTIER Ik huil om de vrouw die daar ligt

LOUISE Huil jij om haar?

Om ons moet je huilen –

ons is onrecht aangedaan

– niet haar

VIOLANTE Louise heeft wel een beetje gelijk vader

Ze heeft jou je positie afgepakt

– je geluk en je bezit

LOUISE En ons evenzo

Wij hadden ook aan dit hof kunnen leven

GAUTIER Het waren vijftwintig barre jaren

zonder huis en aanzien

en toch hebben wij in alle eenvoud nieuw geluk
gevonden

Iedere dag keek ik naar de hemel
en heb mij vrij gevoeld van ijdelheid
behoudzucht en bezit

LOUISE Alsof dat een zegen is –

VIOLANTE Voor onze vader misschien wel
– als hij dat voelt dan mag dat best

GAUTIER Leeft ze nog de koningin?

BISSCHOP Er stroomt nog adem door haar lijf
veel is het niet

Ze is vervuld van spijt en schuldbewust
dat ze uw leven heeft geruïneerd

Het is onmogelijk de jaren te vergoeden die u –
monsieur Gautier

in ballingschap hebt doorgebracht

en toch vraagt onze koningin u om excuus

Ik vraag u namens haar vergeving

LOUISE Ga daar niet op in vader

GAUTIER Zou ze mij nog horen?

BISSCHOP Zonder enige twijfel

GAUTIER Vergeving is de weg die naar verlossing
leidt

en ik vergeef u koningin

zonder de geringste zwaarte in mijn hart

en bid u om vergeving

LOUISE Vergeven mag je haar nooit

VIOLANTE Ze zegt niets terug

BISSCHOP Jawel ik hoor haar zuchten

Haar adem is een en al vergeving

GAUTIER Ik heb u onrecht aangedaan

LOUISE Deed jij haar onrecht?

Je keert het om

– die heks heeft ons kapot gemaakt

GAUTIER Ik heb haar ooit een dienst geweigerd

al was het strijdig met de wet

en daarom sta ik in het krijt bij haar

en ondanks mijn gelijk

vraag ik haar om vergeving

BISSCHOP Dat is heel fraai monsieur Gautier

– uw grootmoedigheid reikt tot aan de hemel

Eén vraag brandt mij echter op de lippen –

die ik met geen logica – niet met verstand

noch met gevoeligheid – weet op te lossen:

waarom in Godsnaam en in Jezus' naam –

in naam van alle heiligen – waarom

bent u niet ingegaan op de avances van onze
koningin?

Het is toch geen straf om een vrouw als Restituta
lief te hebben

zeker toen ze nog in de bloei van haar bestaan
was

maar ook nu nog – net voordat zij stierf – was zij
de moeite waard

U had uzelf niet alleen al die ellende bespaard
maar ook nog op een zalig uurtje getrakteerd

GAUTIER Het was principieel monseigneur

– moet ik een bisschop morele kwesties als deze
gaan uitleggen?

BISSCHOP U had gelijk ten principale – en toch
begrijp ik niet

waarom een man zich de bijzondere geneugte
ontzegt

om met plezier zijn plicht te vervullen

Ontelbare mannen hebben haar gehoorzaamd en
dit heeft nooit tot enige kwestie geleid

GAUTIER Hebt u soms ook – – ?

BISSCHOP Weinigen hebben het geweigerd

Ik ken er eigenlijk niet één

LOUISE Hoor je dat vader – daar sta jij mooi alleen

–

de bisschop heeft een punt

Jij hebt je leven opgeofferd aan de fictie van een

dwaas principe

aan abstractie

– valse lucht

En wij aten het droge brood van jouw recht-
lijnigheid

Jij deed ons voor hoe wij van de wind moesten
leven

– met niets ons tevreden stellen

Jij kleepte ons in het barre gewaad van de deugd

– een deugd die helemaal niet deugt

zo koud was dat en zielig

terwijl de vrouw die jou in de val lokte met een
smerige leugen

baadde in een leven vol luxe en lust

En nog klamp jij je vast aan het hooghartige gelijk
van een principe

Maar wat is dat principe waard?

Wanneer krijgen we de winst uitgekeerd?

Of denk je daarmee echt de hemel te verdienen?

Het is te laat vader – kijk eens hoe oud je bent
na een mislukt en machteloos leven –
– de hemel op aarde heb je gemist

GAUTIER Ontferm u over deze vrouw – o lieve

God

mijn verlies zal ik dragen opdat u mij
moreel de zege gunt

LOUISE Wat een genot moet die morele zege zijn

dat onze vader nog zo straalt

na een vernederend bestaan

met zinloze offers

in valse bescheidenheid

en levenslange opsluiting in de grootspraak van

zijn eigen gelijk

dat in de praktijk alleen maar bruikbaar is

als schaamlap

om zijn verlies mee af te dekken

Wat heb je aan dat gelijk

als niemand het je gunt?

Wie de moraal aan zijn kant heeft

heeft nog niet het kleinste recht op geluk

– terwijl de werkelijke macht

zich grenzeloos verrijkt

tot aan haar laatste snik

VIOLANTE Ze trilt en beeft als een bezetene

LOUISE De heks

VIOLANTE Ze heeft pijn

LOUISE En terecht –

moge God haar de weg naar de hemel verbieden

BISSCHOP Respect voor de stervende!

LOUISE Voor dat stuk ongeluk – ?!

BISSCHOP Stilte alstublieft!

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

LOUISE Ik snij haar oren af en steek haar ogen uit
– trek een mes van haar mond naar beneden
tot haar buik –
van opening naar opening
– kapot!

BISSCHOP Dit kan zo niet – monsieur Gautier – – !

VIOLANTE Houd je in Louise
– alsjeblieft

BISSCHOP Dank u wel
– namens de kerk

LOUISE En dan snij ik die walgelijke kop er af
en van de rest maak ik gehakt

BISSCHOP Stilte – verdomme – – !!

Er valt een stilte waarin de koningin sterft.

VIOLANTE – – Het is gebeurd

GAUTIER God hebbe haar ziel

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

BISSCHOP Monsieur Gautier gecondoleerd

LOUISE Hoera! *begint op de koningin in te rammelen*

GAUTIER Houd mijn dochter tegen

opdat zij niet de schoonheid schendt
van onze koningin –

VIOLANTE *houdt Louise tegen*

Louise – waar is je respect?

LOUISE Ze was toch al dood

VIOLANTE Je mag vinden wat je wilt

maar je gebruikt geen geweld

En als je het voor haar niet op kunt brengen

dan voor vader en de bisschop en de kerk

BISSCHOP De schade valt nog mee monsieur

het aangezicht van onze koningin is nog min

of meer wat het was

Ik vraag nu iedereen om te gaan staan
dan geef ik onze koningin de laatste wijding
en gebed

VIOLANTE Dankzij de bisschop ontving Louise
gratie voor het schenden van het koninklijke
sterfbed

en Gautier kreeg eerherstel
maar hij weigerde het smartengeld dat hij kreeg
aangeboden van de staat

Sommigen mensen keken tegen hem op
anderen verklaarden hem voor gek

– maar hoe je er ook over dacht

het bleef een raadsel hoe de graaf zijn deugd had
bewaard

Een eerste versie van deze tekst schreef Erik-Ward Geerlings in 2013 voor Toneelgroep Maastricht. Deze herziene versie ontstond in opdracht van Toneelgroep De Appel en ging in première op 4 juni 2016 in het Appeltheater in Den Haag

Spel:

Marguerite de Brauw, Isabella Chapel,
Lore Dijkman, David Geysen, Geert de Jong, Judith
Linssen, Hugo Maerten, Bob Schwarze, Martijn van
der Veen, Sjoerd Vrins, Iwan Walhain en Jessie
Wilms

Regie: Arie de Mol

Dramaturgie: Mart-Jan Zegers / Alain Pringels

Muziek: Ruud van der Pluijm

Vormgeving: Theo Tienhooven

Licht: Gé Wegman

www.toneelgroepdeappel.nl

Het oeuvre van Giovanni Boccaccio (1313-1375) bevat behalve talloze romans in proza en versvormen, verschillende verzamelingen met mythologische verhalen en biografieën. Hij stond onder invloed van tijdgenoten Dante en Petrarca en schreef zowel in het Latijn als in het Toscaans. Volstrekt op zichzelf staat het kloeke meesterwerk *Il Decamerone* (letterlijk 'het boek der tien dagen') dat hij vermoedelijk schreef tussen 1348 en 1353. Het boek bevat honderd verhalen over liefde, lust en bedrog. In een bonte verzameling genres en stijlen laat Boccaccio zien hoe mensen elkaar bedriegen om aan hun gerief te komen. Sommige verhalen zijn allegorisch, andere psychologisch, (quasi) historisch, satirisch of juist

uitgesproken romantisch.

De novellen worden bijeen gehouden door een raamvertelling, waarin tien jonge mensen in 1348 Florence ontvluchten vanwege de pest-epidemie. Terwijl in de stad de zwarte dood huishoudt, vertellen zeven vrouwen en drie mannen elkaar elke dag een verhaal. Deze bewerking bevat de dramatisering van vijf van deze verhalen. De anekdotes zijn min of meer letterlijk ontleend aan het boek. De taal is van de hand van de bewerker. Voor een aantal zinsneden is hij schatplichtig aan de onvolprezen vertaling van Frans Denissen (Atheneum – Polak & Van Genneep, derde druk, 2010).

Erik-Ward Geerlings (Rotterdam, 1963) studeerde wijsbegeerte en integratieve psychotherapie. Als toneelschrijver en librettist heeft hij meer dan veertig titels op zijn naam, geschreven in opdracht van onder andere FACT, KVS, Onafhankelijk Toneel, Zuidelijk Toneel, ZTHollandia, Artemis, Toneelgroep Maastricht, WILco en Toneelgroep De Appel

Toneelwerk (een selectie)

Decamerone – naar Boccaccio – herziene versie –

2016

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

zwart/zwart – 2015

Zie de mens – 2015

De broers Karamazov – naar Dostojevski – 2014

How to play Francesca Woodman – i.s.m. Anne

Vegter – 2014

Apera – 2013

Goed kwaad – 2013

Decamerone – naar Boccaccio – 2013

Mephisto – naar Klaus Mann – 2011

Next generation – 2009

De waterman – naar Arthur van Schendel – 2008

Ribstuk – 2008

De dood van Poppaea – 2006

Helsinki – 2006

Lautsprecher Arnolt – 2004

De ongelovige – 2003

© 1353, Giovanni Boccaccio
© 2013-6, Toneeltekst: Erik-Ward Geerlings

Der dames verzet – 2002

Poppenvlees – 2002

Offertorium – 2000

Het gulden vlies – 1999

Goetherdämmerung – 1999

Strindberg! – 1998

Petra stuk – 1998

Heden toekomstmuziek – 1996

Het hol van de eeuw – 1995

Siegfreud! – 1993